

Univerzita Hradec Králové

Pedagogická fakulta

Ústav primární a preprimární edukace

Hračka dítěte předškolního věku

Diplomová práce

Autor: Veronika Městecká Bc.

Studijní program: Pedagogika Předškolního věku se zaměřením na děti se speciálními podmínkami

Vedoucí práce: PaedDr. Vladimíra Hornáčková, Ph.D.

Oponent práce: Ing. et Bc. Stanislav Michek, Ph.D.

Hradec Králové

2021

Zadání diplomové práce

Autor:	Veronika Městecká
Studium:	P19P0770
Studijní program:	N0112A300001 Pedagogika předškolního věku se zaměřením na děti se speciálními potřebami
Studijní obor:	Pedagogika předškolního věku se zaměřením na děti se speciálními potřebami
Název diplomové práce:	Hračka dítěte předškolního věku
Název diplomové práce AJ:	Toy of pre-school child.

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Diplomová práce se zabývá hrou a hračkou v životě dítěte předškolního věku a zjišťuje vztah dítěte k hračkám, vztah rodičů k hračkám svých dětí a okolnosti jejich výběru hraček. Teoretická část shrnuje poznatky o hře a hračce, charakterizuje význam a proměnu hračky u dětí předškolního věku. Pozornost věnuje také historii hračky a kritériím hračky. V praktické části se uskuteční průzkum, který zjišťuje výběr hraček na základě kritérií a vztahu dítěte a rodičů k hračkám v současnosti. Součástí praktické části bude doporučení pro rodiče s podněty a důvody pro vhodný výběr hračky pro děti předškolního věku a informace o institucích, které se vhodným výběrem hraček zabývají.

DVOŘÁKOVÁ, Hana (2002). *Pohybem a hrou k rozvoji osobnosti dítěte: [tělesná výchova ve vzdělávacím programu mateřské školy]*. Vyd. 1. Praha: Portál, ISBN 80-717-8693-4.

KOŤÁTKOVÁ, Soňa (2005). *Hry v mateřské škole v teorii a praxi: význam hry, role pedagoga, cíl hry, soubor her*. Vyd. 1. Praha: Grada, 184 s. ISBN 80-247-0852-3.

KOŤÁTKOVÁ, Soňa. *Dítě a mateřská škola*. Praha: Grada, 2008. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1568-1.

MÍŠURCOVÁ, Věra, Jiří FIŠER a Viktor FIXL. *Hra a hračka v životě dítěte*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1980. Knihy pro rodiče (SPN).

OPRAVILOVÁ, Eva. *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5107-8.

SUCHÁNKOVÁ, Eliška. *Hra a její využití v předškolním vzdělávání*. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0698-9.

SVOBODOVÁ, Eva. *Vzdělávání v mateřské škole: školní a třídní vzdělávací program*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-774-9.

Garantující pracoviště: Ústav primární, preprimární a speciální pedagogiky, Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: PaedDr. Vladimíra Hornáčková, Ph.D.

Oponent: Ing. et Bc. Stanislav Michek, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 20.2.2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala pod vedením vedoucí práce PaedDr. Vladimíry Hornáčkové, Ph.D. samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne

Veronika Městecká

Poděkování

Děkuji PaedDr. Vladimíře Hornáčkové, Ph.D.za odborné vedení, za pomoc a rady při zpracování diplomové práce. Mé poděkování patří též učitelkám z mateřské školy v Jiřicích, ale především rodičům z Humpolecka za spolupráci při získávání údajů pro výzkumnou část práce.

Anotace

MĚSTECKÁ, Veronika. *Hračka dítěte předškolního věku*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta, Univerzity Hradec Králové, 2021. 72 s. Diplomová práce.

Hlavním tématem diplomové práce je hračka dítěte předškolní věku, kdy se zabývá její historií, klasifikací hraček a kritériem pro výběr hračky. Dále zakotvením hračky v RVP PV a využitím hračky v předškolním vzdělávání, ale také hrou, a vztahem hry a hračky. Hra je už od dávné historie neodmyslitelně spjatá s hračkou a hře jako takové je věnována samostatná kapitola, kde se věnuji jejímu významu v životě dítěte, základním znakům hry, jak se hra rozvíjí a mění v průběhu života dítěte a jaké druhy her můžeme u dětí předškolního věku vidět.

Ve výzkumné části je zpracován dotazník, který má za cíl zjistit, zda děti využívají při své hře hračku a podle jakých kritérií vybírají rodiče hračku a která z daných kritérií jsou pro rodiče u hračky nejdůležitější. V rámci průzkumu je zpracován návrh doporučení pro rodiče a pedagogy, který jim předkládá podněty pro vhodný výběr hračky, v návrhu nechybí ani zmínka o institucích, které se zabývají vhodným výběrem hračky pro děti předškolního věku.

Klíčová slova

Hračka, hra, kritéria pro výběr hračky, správná hračka, význam hračky

Annotation

MĚSTECKÁ, Veronika. *Toy of pre-school child*. Hradec Králové: Pedagogical Faculty, University of Hradec Králové, 2021. 72 pp. Diploma Thesis.

The main subject of the thesis are toys for preschool children. The thesis deals with the history of toys, their classification and selection criteria, the incorporation of toys in the Framework Education Programme for Preschool Education, and the use of toys in preschool education. The author also explores the play in general and its relationship to toys. Throughout history, play has been closely associated with toys. The thesis includes a chapter dedicated to play as such, depicting the importance of play in children's lives, the key features of play, the development and transformation of play throughout children's lives and types of play typical of preschool children.

The research section of the thesis is based on a questionnaire which aims to find out if children use toys when playing, according to what criteria parents select toys, and which of the given criteria are most important for parents when selecting toys. The survey also includes recommendations and instructions for parents and teachers on selecting the right toy, including information on institutions dealing with the selection of toys appropriate for preschool children.

Keywords

Toy, play, criteria for selecting toys, the right toy, the importance of toy

OBSAH

ÚVOD.....	9
1 HRAČKA	11
1.1 Charakteristika hračky	11
1.2 Historický vývoj hračky.....	12
1.2.1 Pravěk.....	12
1.2.2 Středověk.....	13
1.2.3 Novověk	13
1.2.4 20. století	14
1.3 Klasifikace hračky	15
1.4 Kritéria pro výběr hračky.....	20
1.4.1 Správná hračka	23
1.5 Předškolní vzdělávání a využití hračky	23
1.5.1 Zakotvení hračky v Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání.....	24
1.6 Využití hraček.....	25
1.6.1 Didaktická hračka.....	26
1.7 Vztah hry a hračky	27
2 HRA V ŽIVOTĚ DÍTĚTE	28
2.1 Charakteristika hry.....	28
2.2 Význam hry.....	29
2.3 Charakteristika základních znaků hry.....	30

2.4	Rozvoj dětské hry dle věku.....	32
2.5	Dělení a druhy her.....	33
2.5.1	Dělení her	34
3	VÝZKUMNÁ ČÁST.....	36
3.1	Výzkumný problém	36
3.2	Cíle výzkumu.....	36
3.3	Výzkumné otázky	36
3.4	Metody výzkumu	36
3.5	Výzkumný soubor.....	37
3.6	Prezentace výsledků výzkumu.....	38
3.7	Závěrečné vyhodnocení průzkumu a diskuze.....	53
3.8	Doporučení pro rodiče a pedagogy v MŠ	60
3.8.1	Nabídka webových stránek nabízející didaktické hračky.....	61
3.8.2	Nabídka institucí a veletrhů zabývajících se výběrem správné hračky.....	64
4	ZÁVĚR.....	67
5	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	68
6	SEZNAM GRAFŮ A PŘÍLOH.....	72

ÚVOD

Diplomovou práci na téma *Hračka dítěte předškolního věku* jsem si vybrala z vlastního přesvědčení, že hra a zejména hračka je pro dítě v předškolním věku důležitá a po dobu svých praxí jsem si všimla, jak dítě ovlivňuje. Hra prostřednictvím hračky rozvíjí dítě ve všech jeho oblastech, poznává svět kolem sebe, rozvíjí své schopnosti, učí se komunikovat a spolupracovat s ostatními. V mnoha publikacích, se kterými jsem se setkala během studia, se můžeme dočíst, že hra je pro dítě jednou z nejpřirozenějších a nejdůležitějších činností, která je součástí každodenního života jak v domácnosti dítěte, tak i v mateřské škole. Ke hře dětí neodmyslitelně patří materiální předmět – hračka, která má dlouhou historii a dalo by se říct, že tam kde jsou lidé, tak jsou i hračky. Hračka má dítě nejen zabavit a přinášet mu radost a vzdělávat ho, ale je mu také nejoblíbenějším předmětem, ke kterému si utváří citový vztah. Trh celkově a nevyjímaje trh s hračkami je přehlcen, a tak je důležité vybírat v nepřeberném množství tu nejlepší hračku, která by měla uvedené požadavky a kritéria pro správný vývoj a radost dítěte.

Cílem diplomové práce je zabývat se hračkou dětí předškolního věku, zaměřit se na vztah hračky s hrou, charakterizovat hračku, ale i vyobrazit její vývoj v historii, a její zakotvení v předškolním vzdělání, především se zaměřit na kvalifikaci a kritéria pro výběr správné hračky a vytvořit průzkum, který se bude zabývat problematikou využití hraček při hře, kritérii výběru, funkčnosti hračky s pomocí dotazníku, který bude expedován rodičům dětí předškolního věku.

V diplomové práci se detailněji zaměřuji především na hračku dítěte předškolního věku a následně na hru, která je s hračkou úzce spojena a prostřednictvím níž se dítě rozvíjí a využívá nejrůznější hračky a pomůcky. V diplomové práci se zabývám charakteristikou hračky, popisuji historický vývoj hračky. Poukazuji na klasifikaci hraček z různých pohledů (podle věku, materiálu atd.), ale také jak podle jednotlivých kritérií vybrat „správnou hračku“. Dále zmiňuji hračku v kontextu RVP PV a její zakotvení v daném stěžejním dokumentu předškolního vzdělávání, její využití v mateřské škole, kde se dotýkám didaktické hračky jako způsobu výchovného působení pedagogů a rodičů na dítě. Dále se zabývám vztahem hračky a hry, kde se zabývám pojmem hra, jejím významem, charakteristikou základních znaků, rozdělení her podle věku a podle druhu

her a činností. V druhé části diplomové práce je vytvořen průzkum, který se zabývá vztahem hračky a dítěte, ale také pohled rodičů na hračku. Výzkumnou část dělím na části, ve kterých uvádím cíl, výzkumné otázky, metodiku výzkumu. Presentaci a hodnocení výsledků jsem čerpala z dotazníku, který jsem sama vytvořila, a kterému jsem přidala vlastní komentáře. Součástí této části budou návrhy, doporučení pro rodiče dětí předškolního věku, které jsou podle mého názoru, nabízí rodičům vhodné hračky, které jsou pro ně důležité a nějakým způsobem něco rozvíjejí. V nabídce budou webové stránky, ale i instituce, které se zabývají správnou hračkou, dále zde uvedu pár veletrhů a soutěží, které by mohly být pro rodiče dosti podnětné a užitečné jako zdroj informací a přehlídka kvalitních hraček, které vybírá řada odborníků.

1 HRAČKA

1.1 Charakteristika hračky

Hračka je vše, s čím si dítě hraje. To znamená, že hračky jsou nejenom hotové, vyrobené hračky jako například autíčko, stavebnice, panenka, ale může to být i kamínek, kousek dřeva, knoflík atd. (Knápek, Titěra, 2002). Děti tedy jako hračku rády využívají předměty denní potřeby. Chtějí si hrát s tím, co používají dospělí, protože je rády napodobují a chtějí si vyzkoušet to co dělají. Děti si prakticky umí hrát s čímkoliv, co najdou doma nebo venku a pomáhá jim k tomu především dětská představivost (Opravilová, 2016). Hračka slouží k upoutání pozornosti dítěte, jeho zabavení, či případnému rozvoji jeho motorických a psychických schopností. Je to většinou předmět, který je určený ke hraní, ale podporuje i tvořivou složku myšlení a činnosti dítěte v procesu spontánního učení, dále rozvíjí zejména fantazii. Můžeme tedy říct, že pro správný vývoj dítěte je hračka velmi důležitá (Mišurcová, 1989).

Na základě pozorování rozmanitosti dětských her se někteří pedagogové snažili různé herní činnosti popsat a utřídit je. Sledovali, jak si dítě při hře počíná, a přemýšleli, jaké zkušenosti a poznatky při hře dítě získá. Došli k určitému závěru, že s využitím nabídnuté hračky nebo připraveného materiálu je možno dítě soustavně rozvíjet, poučit a vést (Opravilová, 2016). Hračky navrhuje jejich výrobci tak, aby byly především zábavné a hravé. Hračky prostřednictvím hry mohou probouzet touhu po informacích, ale také celoživotní zájem o vědu. Při hře s hračkami můžou jak dospělí, tak děti všelijak experimentovat. Zábava s experimentováním s hračkami může být velice motivující a dává dětem možnost, určitým způsobem pracovat a zároveň si hrát, a to také podporuje radost z docházky do školy. (Jarrett a kol, 2020).

Ke hře dětí tedy neodmyslitelně patří hračka, která zaujímá důležité postavení v životě dítěte a má pro něj velký význam. K většině her, které dítě realizuje, potřebuje materiální předmět, kterým je například hmotný předmět, ať je to skutečná věc z okolí dítěte, nebo předmět pro hru speciálně určený jako hračka. Hračka odráží realistické nebo stylizované formy světa, v němž dítě žije. Hra, u které je dobře zvolená hračka, podněcuje fantazii, tvořivé myšlení, podporuje tělesný rozvoj a připravuje dítě na společný život s ostatními (Mišurcová, 1989).

Hračka jako taková patří k prostředí, ve kterém dítě žije. Je prostředkem, který utváří a rozvíjí hru dítěte. V každém prostoru, kde se nacházejí děti, hledáme podněty, jež mohou přispět a obohatit jejich rozvojové možnosti. Proto vytváříme nahodile nebo systematicky a promyšleně soubory herních podnětů, kterými lze různé složky osobnosti dítěte rozvíjet, posilovat a podporovat. Mezi těmito podněty zaujímá přední místo hračka (Opravilová, 2016).

1.2 Historický vývoj hračky

„Nevíme, kdy vznikla hračka, ale všude tam, kde žil člověk s dětmi, vznikaly i hračky (Elmanová, 1964). Lidskou kulturu po tisíciletí provázejí hračky, během svého vývoje a postupem času získala nepřeberné množství tvarových i tematických rozmanitostí. Druh materiálu, ze kterého byly hračky vyráběny, náměty a výtvarná forma se měnily v závislosti na vývoji kultury a prostředí. Čím hlouběji půjdeme do minulosti, tím jednodušší a primitivnější hračky najdeme (Šplíchal, Otavová a Pecháčková, 2014).

1.2.1 Pravěk

První nalezené a dochované artefakty, které byly nalezené na našem území, pocházejí z mladší doby kamenné (Knápek, Titěra, 2002). Tato doba je přibližně vymezena obdobím od konce 6. tisíciletí do 1. poloviny 4. tisíciletí př. n. l. (Šplíchal, Otavová a Pecháčková, 2014). Výroba hraček se točila kolem výjevů ze světa lidí a zvířat, kolem potřeb každodenního života, potřeba her dětí uchopit věci a touha napodobovat svět dospělých. Hlavním výrobním materiálem bylo zřejmě odjakživa opracované dřevo, jehož výroba se zachovala dodnes. Hraček ze dřeva se však příliš nedochovalo, protože dřevo jako živý materiál se rozloží a rychle odumírá. Dochovaly se však hračky z hlíny a ve vzácných případech i z olova a bronzu (Steiger, 2013) Z této doby se našla v archeologických výzkumech v hojném počtu chrastítka z pálené hlíny (Melniková, Papoušková, 1948). Výroba v období pravěku byla pozoruhodná, což můžeme soudit podle velkého množství nástrojů z pazourku, další hračky byly vyráběné z kostí (panenky oděné do jednoduché příze, kožešin, listí), klacíku, kamenů a jak už bylo zmíněno z pálené hlíny (Steiger, 2013).

Hračky jsou odedávna součástí hry, avšak některé starověké náboženské tradice ji považují za hřích. Friedrich Fröbel, německý pedagog, se radikálně odchýlil od těchto tvrzení a hodnocení a navrhl výchovný systém hry založený na hře a hračce. Tento systém by se měl využívat v institucích vzdělávající děti, protože hra by měla být nezbytnou součástí osnov v raném věku (Brehony, 2013).

1.2.2 Středověk

Od 16. století se hračky začínají vyrábět ve velkém. Zmínek o středověkých hračkách máme ještě méně než o hračkách ze starověku. Nálezy středověkých hraček byly povětšinou z keramiky, skla nebo byly hliněné, děti si hračky vyráběly samy, a to většinou ze dřeva nebo hlíny (Steiger, 2013). Malí princové, princezny a děti knížat, panovníků a vysoce postavené šlechty si hráli s miniaturami hradů, výbavou pokojů a skvostně zdobenými figurkami (Knápek, Titěra, 2002). Protože středověk byl obdobím rytířů, kteří jezdili na koních, tak i děti v této době napodobovaly a hrály si na rytíře. Proto i herní kulturu v Evropě ovlivnily křížové výpravy do Svaté země (Šplíchal, Otavová a Pecháčková, 2014). Chlapci měli k dispozici na míru dělané brnění a patřičné zbraně. Hračky neměly jenom děti z vyšších vrstev, ale i z nižší šlechty a děti bohatších měšťanů, jejich hračky byly pochopitelně mnohem skromnější a nejčastěji byly zhotoveny z pálené hlíny, hadříků nebo dřeva. Z hraček dříve se dochovaly panenky, ke kterým se v 18. století daly dokoupit domečky, které byly zařízené přesnými kopiemi nábytku a kuchyňského nádobí. Postupně začaly vznikat specializované dílny na výrobu hraček, kde se vyráběly hračky v malých sériích a k jejich výrobě se začal používat cín, vosk a papír (Knápek, Titěra, 2002).

1.2.3 Novověk

V této době probíhala Průmyslová revoluce, která s sebou přinesla řadu nových vynálezů, ale i nových hraček. Začínají se vyrábět miniaturní vláčky, autíčka, a další technicky převratné vymoženosti. Hračky se stávají zmenšeninou světa dospělých, a tak dětem pomáhá pochopit tento svět. Za zlatou éru hračky lze považovat přelom 19. a 20. století. Holčičky v tomto věku dostávají různé typy panenek, kuchyněk, vyšívání a šití, chlapci zase technické a konstruktivní stavebnice. Nejvýznamnější českou stavebnicí se stává MERKUR, která je vyráběna už od roku 1927 (Šplíchal, Otavová a Pecháčková, 2014).

Ve 20. století z hlediska psychologie, sociologie a pedagogiky dochází ke změně pohledu na hračku. Kdy je hračka brána jako svébytný a specifický předmět pro rozvíjení osobnosti dítěte. Smyslem hry nemá být pouze zábava, ale také rozvoj tvořivosti a estetické výchovy (Knápek, Titěra, 2002). Naproti tomu Mišurcová (1989) uvádí, že je důraz kladen na didaktickou funkci, kdy hračky mají zároveň vyučovat, ale především poskytovat zábavu. Vznikají nové typy hraček, které zobrazují technický pokrok, jsou to např. parní stroje, loutková divadla, vláčky, obruče, míče, ručnice, šavle, větrníky, papíroví draci, škrabošky, dřevěné kostky a špalíky, ale i dětské housličky a bubínek.

Ve všech etapách přes starověk, středověk, až po současnost vznikají zmenšené předměty okolního světa dětí. Tyto hračky mají pro děti nezastupitelnou roli a připravují je na budoucí život, popřípadě povolání. Už od dětství si holčičky mohly hrát na maminky či hospodyně, chlapci na vojáky a stavitele, hospodáře a spousty dalších povolání (Pecháčkovi, 2012).

1.2.4 20. století

Toto století je nazýváno „stoletím dítěte“, a vzrostla zde pozornost vůči hračkám, které se podílejí na utváření osobnosti dítěte. Ve 20. století také docházelo k civilizačním změnám a změnám životního stylu lidí, který ve větší míře omezilo denní kontakt člověka s přírodou. Proto i hračky v tomto období mají za úkol pomáhat k všestrannému rozvoji dítěte a zprostředkovat mu alespoň částečně zážitky z přírodního prostředí, které chybí především městským dětem (Pecháčková, Pecháček, 2012). Prostřednictvím her a hraček ovlivňuje společnost výchovu mladé generace, proto je předmětem studia různých věd jako je psychologie, pedagogika, fyziologie, sociologie, kulturní antropologie a folkloristika. (Mišurcová, 1989). Hračky se i vzhledem k neustále měnící se společnosti vyvíjí a výrobci se je snaží zdokonalovat. Proto i počátkem 90. let 20. století nastává rozmach elektronických, počítačových a digitálních her.

Dnes je trh přehlacen velkou nabídkou hraček, dřív byl na trhu menší počet typů hraček, a tak je lidé kupovali, a děti se dostaly ke kvalitním hračkám. Tyto hračky sloužily ke správnému poznávání světa, rozvoji fantazie a přispívaly k výuce sebeobsluhy, rodičovství a sociálnímu citění. Jak už bylo řečeno, v současnosti je trh s hračkami přesycený, také levným zbožím z Asijského trhu, které však dítěti neposkytují potřebné

hodnoty a nepodporují rozvoj jeho osobnosti. Tyto hračky jsou však pro děti svojí barevnou variací a vizáží líbivé, a tak je rodiče nakupují s vírou, že jsou pro jejich děti nejlepší (Medková, 2003).

1.3 Klasifikace hračky

V odborné literatuře, která se zabývá hračkami, se odborníci shodují, že základní seznamy hraček z různých historických období se nezměnil a hračky z minulosti jsou podobné těm současným. Odlišují se především v hodnotě užitých materiálů, výtvarného a technického provedení a cenové dostupnosti. Stejně jako máme v pedagogice dělení her, kterým se budu zabývat v pozdějších kapitolách, tak i hračka má svoji klasifikaci, na které se někteří autoři shodují a někteří nikoliv, existuje tedy velká řada různých klasifikací.

Klasifikace hraček podle Boreckého (1982):

- Podle doby a místa vzniku
- Podle obsahu a tvaru
- Podle materiálu
- Podle estetické hodnoty
- Podle pedagogického významu
- Podle ceny

Hračky dále může kategorizovat podle jejich původu:

- amatérské
- lidové
- umělecké
- průmyslové

Hračky se v současnosti dělí podle pohlaví, což můžeme vidět i v obchodních centrech, kde jsou hračky a hry rozdělené na „klučičí“ a „holčičí“. Dítě však zajímají všechny hračky a nerozlišuje, jestli je daná hračka určená pro chlapce (auta, stavebnice) nebo

dívky (panenka, kočárek, kuchyňka). Pokud si dívka nebo chlapec hraje s hračkou opačného pohlaví, neměli bychom jim v tom bránit (Elmanová, 1964).

Hračky můžeme klasifikovat také podle jejich funkce:

- **Hračka, která plní výchovnou funkci**

Hračka s výchovnou složkou je naplněna tehdy, je-li hračka pro dítě podnětná, má vývojový smysl, přináší dítěti radost a vede ho k duševnímu i tělesnému rozvoji dítěte. Je také výchovnou hračkou, pokud u dítěte rozvíjí tvořivost, anebo ho naučí něčemu novému. Pokud dítěti nedáme dostatečný prostor svobodně a volně si hrát, může tím ztratit motiv ke hře. Měli bychom taky uvážit, kdy dítěti dáme danou hračku, pokud nedostane vhodnou hračku ve správný čas, může to poškodit jeho vývoj.

- **Hračka, která plní sociální funkci**

Sociální funkce je naplňována prostřednictvím hry, ale i hračky učí sociálnímu kontaktu, přijímat role atd. Proto je hračka považována za prostředek k rozvoji mezilidských vztahů. Dítě si buduje vztah k hračce a je to vztah, o to vřelejší a hlubší, o co kladnější je vztah mezi dítětem a osobou, která mu hračku darovala.

- **Hračka, která plní bezpečnostní a hygienickou funkci**

Hračka by měla být v prvé řadě pro dítě, a i jeho spoluhráče bezpečná, proto by měla splňovat určité parametry jako například nesmí mít ostré hrany. Materiál, ze kterého jsou hračky vyrobené, by měl být nezávadný a pro zdraví neškodný například nesmí se drolit, odlupovat se barva nebo lak při omývání atd. Hračka by také měla být snadno omyvatelná a odolná vůči dezinfekci.

- **Hračka, která plní estetickou funkci**

Už u dítěte předškolního věku můžeme sledovat existenci některých elementárních estetických kategorií jako jsou barva a tvar. Dítě z počátku vyžaduje barevnou a tvarovou jednoduchost, postupně dítě vyžaduje jistou barevnou reálnou podobu skutečného originálu a složitější tvarové zpracování. Může se stát, že pokud je hračka nějakým

způsobem rozbitá nebo špinavá, může ji dítě odmítnout a ztratit o ni zájem. (Duplinský, 2001).

Hračku si dítě nachází samo, stávají se jí všechny předměty, které dítě zaujaly a staly se předmětem jeho hry. Pokud dítě nemůže použít předmět svého zájmu, využije fantazii a z polínka v lese se stane například panenka. V průběhu věku vznikla výroba hraček jako samostatné odvětví a její výrobou se zabývali koláři, truhláři, řezbáři, soustružníci a další zpracovatelé dřeva (Šplíchal, Otavová, 2007). Poté se výroba hraček rozmohla a začala se jí zabývat další odvětví a začala se vyrábět i z jiných materiálů.

Hračky můžeme dělit u podle druhu materiálu, ze kterého jsou vyrobeny:

- Hračky ze dřeva
- Hračky z plastických hmot
- Hračky z kovů
- Hračky z papíru
- Hračky ze skla a keramiky
- Hračky z kůže a textilu

(Titěra, 1963)

V kvalifikaci panuje obecná shoda toho, že by prostředí, ve kterém dítě žije, mělo být vybaveno hračkami. Proto jsou i s ohledem na vývojové a rozvojové potřeby sestaveny optimální návrhy sortimentu hraček. Proto spousta autorů, ale i obchodních řetězců a distributorů s hračkami dělí hračky podle věku dítěte a toto dělení se váže na vývoj činností a rozvoj různých stránek osobnosti dítěte (Opravilová, 2016). Dítěti bychom měli poskytovat takové hračky, které jsou přiměřené jeho věku, a tak by neměly být hračky ani moc složité, ale ani moc jednoduché, aby se dítě nenudilo.

Dělení hraček podle věku dítěte dle Titěry (1963):

- Kojenci a batolata – do 1. roku
- Mladší předškolní věk – od 1. roku do 3. roku
- Starší předškolní věk – od 4. do 6. roku
- Školní věk – od 7. do 10. roku
- Děti nad 10 let

Kojenci a batolata (do 1. roku)

První hračky dáváme dětem už od narození, kdy je zavěšujeme do zorného pole dítěte s dobrým úmyslem, že to dítěti prospěje. Často však plní pouze funkci estetickou a zdobí dětské postýlky a kočárky a neplní tak svoji hodnotu, aby upoutalo pozornost dítěte. Proto i velké množství působí na dítě opačným efektem. Nyní už existují speciální hračky na rozvoj rané inteligence (Opravilová, 2016). Hračka by měla být, snadno omyvatelná a její tvary by měly být oblé, váha by měla být co nejmenší, toto jsou základní požadavky pro bezpečnou a pohodovou hru tohoto věku, avšak tyto požadavky se často nedodržují (Titěra, 1963). Mělo by jít o hračky, které jsou zaměřené na celkový rozvoj senzomotoriky (zrakové, sluchové, hmatové vnímání, hrubá motorika, hračky manipulační a hračky rozvíjející citové a estetické prožívání) (Opravilová, 2016). Pro tento věk je důležitá snadná uchopitelnost hračky a ovládnutí dětskou rukou. Povrch a jeho úprava je velice náročná, musí být co nejhladší, aby se dala udržovat od prachu a nečistot, protože ji dítě bere do úst – hlavní centrum poznání do konce prvního roku (Opravilová, 2016; Titěra, 1963). K fixaci pohledu, upoutání pozornosti dítěte, ale také k navázání sociálního kontaktu jsou určeny předměty jednoduchých tvarů a chrastítka, která mohou na dotyk reagovat jemným zvukem (Opravilová, 2016). Pevnost konstrukce a soudržnost hračky je velice důležitá a pro dítě nebezpečná, když hrozí odpadnutí drobných součástí. Proto jsou nejtypičtějším hračkami chrastítka z různých materiálů, měkké hračky z pryže a pískátka (Titěra, 1963).

Mladší předškolní věk (od 1. roku do 3. roku)

Děti v mladším školním věku pozorují činnosti dospělých a snaží se jejich činnosti napodobovat a k tomu potřebují mnoho nejrůznějších hraček. Jsou to hračky, kde dítě může uplatnit svoji fantazii, a především zvládne technickou stránku hračky. Proto jsou vhodné hračky, které nejsou technicky a mechanicky náročné, protože takové hračky potlačují samostatnost dítěte a odkazují ho na pomoc dospělého. Naopak by to měly být hračky, které svou variabilitou a proměnlivostí podporují a zvyšují zájem dítěte ke hře (Titěra, 1963). Hračky v tomto období jsou náročnější na senzomotorický vývoj a stávají se náročnější na dovednosti dítěte jako je manipulace, při níž si dítě upevňuje a procvičuje držení ruky a paže, koordinaci ruky a oka, ale i obou paží, dále se také rozvíjí a zjemňuje

jemná motorika a svaly prstů. Patří sem řada hraček, které rozvíjejí určité oblasti osobnosti dítěte. Tubusy s otvory na vkládání, hračky na točení a šroubování, zatloukání, stavební a obrázkové kostky, navlékací tvary a skládačky. Důležité jsou taky hračky rozvíjející hrubou motoriku například koloběžka, odrážedla, tříkolka, sezonní hračky na pohyb ve vodě či ve sněhu. V tomto období vstupují do dětského světa i hračky, které podporují rozvoj inteligence a stránky osobnosti dítěte, které se týkají fantazie a tvořivosti. Patří sem konstruktivní hračky (stavebnice velkých i malých rozměrů), hračky napodobivé (dopravní prostředky s potřebným příslušenstvím, vybavení na hry s panenkami) nebo v domácnosti, figurky zvířátek, jednoduché pracovní nástroje. K materiálům jako je voda a písek přibývají další jako je hlína, plastelína, vosk a potřeby k malování. Jako poslední sem patří i hračky, které u dítěte rozvíjí estetické a citové prožívání, např. plyšové a textilní hračky, maňasci, loutky, panenky (Opravilová, 2016).

Starší předškolní věk (od 4. do 6. roku)

Hračky z předešlých vývojových období přesahují do herních činností předškoláků, ale jejich hra se stává složitější a obohacená získanými zkušenostmi. Právě v tomto období dovedou děti využívat získanou zručnost a vyjádřit mnohem lépe citové prožívání a dramaticky navodit sociální chování (Opravilová, 2016). Období předškolního věku se považuje za období nejintenzivnějšího hraní, kdy se dítě „naučilo“ hrát si a jeho poznání světa je tak bohaté, že si dokáže za pomoci vhodných hraček vytvořit zcela nové prostředí. Mnoho odborníků, a především pedagogů, se shodují, že hra v tomto období je námětová. Děti si hrají na povolání např. hra na lékaře, prodavačku, závodníka, učitele, rodiče a dítě si při takových hrách osvojuje chování dané osoby i jeho práci, kterou pracovník vykonává, tak i to co říká a tím si procvičuje paměť, slovní zásobu. Mezi hračky, které sem patří, jsou náročnější stavebnice a skládky, pyramidy, sestavovací nábytek, vybavení do kuchyňky, různé druhy strojů (Titěra, 1963).

Školní věk (od 7. do 10. roku)

Ve školním věku vstupují hračky, které napomáhají dětem ve výuce. Jsou to hračky a zároveň pomůcky, které pomáhají dítěti zábavnou formou prohlubovat a procvičovat znalosti získané ve škole. Je to například počítadlo, stavebnice s písmeny. U hry dětí je

také snaha vytvářet něco nového, skutečného a něco co může být užitečné a prospěšné. Je to také vědomá a záměrná činnost něco vytvářet. Do této skupiny můžeme zahrnout všechny hračky z předešlého předškolního období, rozšířené o náročnější stavebnice z plastických hmot, kovu, dřeva, omalovánky, vystřihovánky, skládanky, malířské a kreslicí soubory, mechanické hračky, skříňky s nástroji atd. (Titěra, 1963).

Děti nad 10 let

Poslední skupina hraček pro děti v tomto věku je nejnáročnější a často velmi opomíjená. Dítě se začíná mnohem více soustředit na práci a život dospělých, postupně se tedy hra mění v práci, která je zaměřená na konkrétní pomoc a vytváření skutečných věcí. V tomto věku jsou pro dítě nejosvědčenější pomůckou náročné polytechnické soupravy, soupravy nástrojů a náročné mechanické hračky, modelářské stavebnice. Pro dívky i nadále v tomto věku zůstává jako hračka panenka se svým vybavením.

Nelze přesně definovat klasifikaci hraček a pomůcek jednotlivých věkových období a co do daného období patří, protože každé dítě reaguje jinak a některé děti mohou tyto hranice předbíhat či se opožďovat (Titěra, 1963). Hračky bychom dítěti měli nabízet v každém věku, rodiče a pedagogové v mateřských školách ve které dítě tráví většinu svého času. V obou těchto rovinách by mělo dítě mít dostatečné množství hraček, ale zase dítě hračkami nepřehlcovat. Rodiče i pedagogové by měli znát jednotlivé kategorizace a kritéria, podle kterých správně vybírat hračky.

1.4 Kritéria pro výběr hračky

Hlavní kritéria pro výběr hračky definuje např. mezinárodní organizace International Council for Children 's Play. K hlavním požadavkům na hračky patří věk dítěte, vhodnost materiálů, velikost hračky, tvar, barva, pevnost a trvanlivost hračky a další (Suchánková, 2014). V současné době jsou všeobecné požadavky na hračku dohodou mezi odborníky. Protože v EU je několik tisíc firem, které vyrábějí hračky, je potřeba stanovit požadavky jako mezinárodní normy, které se budou přísně sledovat a dodržovat (Opravilová, 2016).

Hračka je předmět, který slouží dítěti, ale mnohdy i rodičům, nejen k zábavě, ale mají za cíl upoutat pozornost dítěte, rozvíjet jeho motorické a psychické schopnosti. V dnešním

světě je spousta módních novinek a trendů, které se líbí dětem, tak i rodičům a je velice těžké vybrat mezi nimi správnou hračku. Nabídka hraček se neustále rozšiřuje, a to i v důsledku neustálého dovozu ze zahraničí, a to až v rozpětí mezi 80–90 %. Ideální hračka neexistuje, musíme tedy při výběru hraček být obezřetní a přistupovat k němu uváženě (Soukupová, Křešničková, 2015). Při výběru hračky sledujeme většinou vizuální stránku hračky, ale také její vlastnosti, které budou podporovat vývoj jedince. Jak už bylo řečeno jedno z kritérií, které existuje, definoval ICCP, tato organizace stanovila základní zásady (kritéria) pro hodnocení kvality hraček.

Mezi tato kritéria patří:

- **Věk dítěte** – pro který je hračka určena, zde je zahrnut jak kalendářní věk, tak se bere v potaz i aktuální individuální vývoj jedince. Pro částečnou orientaci v hračkách pro daný věk jsou nabízeny seznamy s charakteristikou a popisem „ideální“ hračky pro dané věkové období.
- **Využití dětské fantazie** – jakou míru využití vlastní fantazie dává hračka dítěti a zda není příliš dokonalá a realistická a zabraňuje tak dítěti v rozvoji a použití vlastní fantazie.
- **Variabilita a četnost možností hračky** – nabízený počet možností, jak s hračkou zacházet, čím je variabilita a četnost možností větší, tím je hračka pro dítě zajímavější a podnětější.
- **Velikost hračky** – která je závislá na tělesných proporcích dítěte, ale i jeho stavu motorického rozvoje. Zde tedy neplatí malé dítě, malá hračka, ale čím je dítě menší, tím potřebuje větší konstrukci hraček.
- **Srozumitelnost** – do této kategorie řadíme celkovou stylizaci hračky, s jejím výrazovým a tvarovým řešením dané hračky. Působí na dítě nejvíce v prvních letech života, kdy se dítě setkává poprvé s hračkou, proto je zde vhodné zvýrazňovat podstatné znaky a dodržovat přiměřené velikostní poměry.
- **Vhodnost materiálu** – materiál by měl především odpovídat charakteru a funkci hračky. Materiál může být různorodý např. přírodní materiál, dřevo, kov, textil, papír, plast), ale veškeré materiály a jejich využití by mělo podléhat podmínce bezpodmínečné zdravotní nezávadnosti.

- **Tvar a barva** – toto kritérium patří k jednomu z nejdůležitějších. Mezi percepcí tvaru a barvou existuje vztah. Děti mladšího věku dávají přednost tvarové jednoduchosti a srozumitelné stylizaci, která se postupně dostává do složitější formy. Z pohledu barev se předpokládá, že děti preferují syté a jasné barvy, ale toto tvrzení není potvrzené. Vhodné jsou spíše barvy neurální, světle hnědé odstíny. Shoda barev hraček s reálnou podobou není nutná, ale je doporučeno se vyhnout extrémům a agresivním barvám.
- **Pevnost a trvanlivost** – která by měla být odpovídající a vydržet manipulaci a experimentaci dítěte, a to zejména mezi druhým a třetím rokem života dítěte. Je nutno brát v potaz i citový vztah dítěte a hračky, která ho provází po celé dětství (plyšák, panenka, autíčko). V konstrukci je důležité, jestli je hračka určená pro hru individuálnímu nebo skupinovému využití v MŠ.
- **Konstrukce a mechanika** – u technických hraček je důležité, aby dítě pochopilo pohyb, který má hračka vykonávat. Princip pohybu by měl být jednoduchý a srozumitelný, protože když děti nepochodí složitou mechaniku, není to pro ně přínosné a hračku, kterou nezvládnou ovládat, mohou svou neobratností a neznalostí poškodit.
- **Bezpečnost** – splňování této kategorie je dána mezinárodními normami, které musí splňovat všechny hračky v ČR vyrobené, tak i z dovozu. Do bezpečnosti hračky patří hygienicko-zdravotnické aspekty, chemické složení materiálů a barev, konstrukce a velikost jednotlivých prvků. Do bezpečnosti hraček zahrnujeme i obalovou techniku. (Opravilová, 2016).

Při výběru hračky bychom se tedy měli pořádně zamyslet a vybírat ji s rozvahou, jak její používání ovlivní dítě samostatně. Měli bychom dbát na to, aby hračka byla přiměřená věku a vývoji dítěte, odpovídala jeho zájmům, schopnostem. Důležité je také zvážit velikost hračky a zda je pro dítě vhodná po všech jeho stránkách. Pokud si nevíme rady s výběrem správné hračky, mohou nám poradit ze svých zkušeností pedagogové mateřských škol nebo rodiče, kteří už danou hračku mají vyzkoušenou a mohou nám k ní říct svoje recenze nebo nám jí mohou půjčit (Soukupová, Vacková a Jaloševská, 2015).

1.4.1 Správná hračka

Také v České republice je snaha o to, aby se k dětem dostávaly ty „správné“, nejlepší hračky. Hračka jako taková potřebuje speciální pracoviště a neustálý vývoj působnosti s výchovným dopadem. V roce 1992 Václav Kubát založil Sdružení pro hru a hračku, jejíž základ tvořili výrobci, obchodníci i teoretici (Šplíchal, Otavová, 2007). Od roku 1990 působí tato organizace jako samostatný právní subjekt, jejímž posláním je spojování individuálních i skupinových zájmů k řešení problematiky hry a hračky, její tvorby a užívání. Zaobírají se hlavně pedagogicko-psychologickými, zdravotně bezpečnými, výtvarnými, výrobními a komerčními hledisky herního předmětu s cílem podpořit růst kvality hraček na trhu a působit na druhový rozvoj v zájmu rozvoje dětské osobnosti a hodnoty hry vůbec. V rámci organizace je také snaha zlepšit informovanost spotřebitelské populace, proto pořádá řadu odborných, vzdělávacích a společenských akcí, které mají za cíl podporovat studijní, ediční i propagační činnost (Šplíchal, Otavová a Pecháčková, 2014).

V roce 1994 byla ustanovena Asociace hračka, která byla součástí Unie výtvarných umělců České republiky (Šplíchal, Otavová, 2007). Ve spolupráci se Sdružením pro hru a hračku a Asociace hračka byla založena prestižní soutěž o správnou hračku. Do této soutěže se mohou přihlásit výrobci, distributoři, firmy i jednotlivci, za cílem získat diplom a označení „správná hračka“ (Šplíchal, Otavová a Pecháčková, 2014). Označení mohou získat hračky, které podle odborných a nezávislých studií splňují pedagogické, výtvarné, zdravotně-bezpečnostní i funkční požadavky (Soukupová, Vacková a Jaloševská, 2015). Tato soutěž probíhá pravidelně jednou ročně v rámci Salonu hraček, pořádané pod záštitou Asociace předškolní pedagogiky a pedagogickým centrem. Soutěž nejen, že udává ocenění pro hračku, ale je zde i možnost informovat o vhodných hračkách a pomoci v orientaci v rozsáhlém sortimentu rodičům i pedagogům (Opravilová, 2004).

1.5 Předškolní vzdělávání a využití hračky

Nejdříve bych vymezila předškolní věk, který v širším pojetí můžeme chápat jako věk od narození dítěte do počátku povinné školní docházky. Věk v tomto období, jak už jsem zmínila v předchozích kapitolách, můžeme dělit na mladší školní věk, který je od narození

dítěte do tří let a na starší školní věk, který dělí děti od tří do šesti let (Průcha, Koťátková, 2013).

Předškolní vzdělávání dětí probíhá obvykle ve věku od 3 do 6 let, nejdříve však pro děti ve věku od 2 let a toto vzdělávání ve většině případů organizuje mateřská škola (Školský zákon, § 33).

Od počátku školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne pátého roku věku, do zahájení povinné školní docházky dítěte, je předškolní vzdělávání povinné, není-li dále stanoveno jinak. (Školský zákon, § 34).

Postavení a cíl mateřských škol vymezují zákon 561/2004 Sb. zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání; vyhláška 14/2005 Sb., vyhláška o předškolním vzdělávání a dále jeho obsah stanovuje rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání (RVP PV). Výchovu a vzdělávání v předškolním věku realizuje mateřská škola a je v ní snaha o všestranný rozvoj osobnosti dítěte, a to především v oblasti citové, rozumové, tak i tělesné (Vališová, 2007). Tato výchova navazuje na rodinnou výchovu (Průcha, Walterová a Mareš, 2013).

1.5.1 Zakotvení hračky v Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání

Mateřská škola ve svém vzdělávacím programu se musí řídit Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání (dále jen RVP PV), ve kterém jsou vymezeny základní cíle, metody a postupy práce (Vališová, 2007). RVP PV určuje společný rámec, který je třeba zachovat, klade na pedagogický sbor a jeho členy důležitý úkol vytvářet a realizovat svůj vlastní vzdělávací program ve formě školního vzdělávacího programu (Svobodová, 2010). V každé mateřské školce je daný denní režim a řád, který podléhá činnostem, cílům, metodám a formám předškolního vzdělávání, ale měl by být natolik flexibilní a volný, aby v něm dítě mělo dostatek prostoru na volnou hru a individuální rozvoj.

RVP PV uvádí základní úkoly, kterými je doplňovat a podporovat rodinou výchovu a zajistit dítěti prostředí s dostatkem mnohostranných a přiměřených podnětů k jeho

aktivnímu rozvoji a učení. Tím že dětem poskytneme vhodnou hračku, dostává dítě prostředek k aktivnímu rozvoji a plníme tím i hlavní úkol předškolního vzdělávání. Předškolní vzdělávání má dále taky za úkol usnadňovat dítěti jeho další životní a vzdělávací cesty, napomáhat jeho tělesnému rozvoji a zdraví, jeho osobní spokojenosti a pohodě dopomáhat mu k chápání okolního světa a učit ho žít ve společnosti ostatních. Předškolní vzdělávání by mělo dítěti poskytovat dostatečně vstřícné, podnětné, pozoruhodné a obsahově bohaté prostředí, ve kterém se dítě bude nejen aktivně zaměstnávat, ale i bavit se a projevovat.

Hračka je také zmíněna v RVP PV v podmínkách předškolního vzdělávání, a to konkrétně v kapitole věcné (materiální) podmínky, které by mateřská škola měla plnit, aby byla zcela vyhovující. „Vybavení hračkami, pomůckami, načiním, materiály a doplňky odpovídají počtu dětí i jejich věku; je průběžně obnovováno a doplňováno a pedagogy plně využíváno. Hračky, pomůcky i načiní a další doplňky nebo alespoň jejich část je umístěna tak, aby je děti dobře viděly, mohly si je samostatně brát a zároveň se vyznaly v jejich uložení; jsou stanovena pravidla pro jejich využití pedagogy i dětmi (RVP PV, 2018).

1.6 Využití hraček

V rámci předškolního vzdělávání je dětem nabízeno nepřeborné množství hraček, které děti využívají a potřebují jako hmotný předmět ke většině svých her. Hračky, které dětem nabízíme, by měly být pro dítě zajímavé, motivující a vzbuzující u něj představivost. Každé dítě využívá jiný typ hraček, podle toho, co dítě zajímá a co je jeho středem zájmu (Titěra, 1963). Hračky, které má dítě na výběr, by měly být bezpečné a kvalitní a děti bychom měli vést k tomu, aby si hraček vážily a dávaly na ně pozor (Mišurcová, 1989). Dítěti by rodič nebo popřípadě pedagog měl náležitě vysvětlit, jak s hračkou zacházet a jak se k ní chovat (Medková, 2003). Jak se ke hračkám chovat a jak s nimi správně metodicky zacházet vymyslel i Fröbel ve svém systému hraček a her. Kdy sestavil řadu různých učebních pomůcek a hraček tzv. „dárků“, které obsahovaly soubory geometrických tvarů jako je kvádr, koule, jehla, krychle atd. K těmto souborům byl poskytnut i metodický materiál pro pedagogy, který jim měl být nápomocný k zacházení s těmito pomůckami a hračkami. Věřil, že dané hračky spolu logicky a vzájemně souvisí

a jejich posloupnost souvisí s fázemi vývoje dítěte a dané hračky se tak dělily na menší části – první stavebnice (Brehony, 2013). Když dítěti přiblížíme hračku zábavnou formou, můžeme očekávat, že si s ní bude hrát a bude s ní dobře zacházet, a hlavně si jí vážit (Medková, 2003). Dítě jako dospělí potřebuje při své hravé činnosti hračku, a to, jak už bylo řečeno od nepaměti, která sahá daleko do minulosti. Rodiče a pedagogové by měli dohlížet na správný výběr hračky a její mnohostranné využití pro rozvoj osobnosti dítěte a jeho dovedností a schopností. Trh s hračkami je přehlacený různým typem hraček, a tak je důležité vybrat v takovém množství správnou a vyhovující hračku všem potřebám dítěte a zároveň jeho rozvoji.

1.6.1 Didaktická hračka

Hraček jsou různé typy, jedním z nich je i didaktická hračka, která by měla dítěti sloužit k rozvoji (Dostál, 1988). Existuje mnoho způsobů, jak využít hračky při učení a k naplnění vzdělávacích potřeb (Jarrett a kol, 2020). Význam hračky jako takové je v životě dítěte nepostradatelný jak její sociální kontakt dítěte s hračkou, tak i její didaktická funkce, kterou hojně využívají ke svému pedagogickému působení pedagogové v mateřské škole. Didaktická hračka zábavnou formou rozvíjí poznávací funkce a celou osobnost dítěte. Rolí a hlavním úkolem jak rodiny, tak MŠ je správná výchova dětí, tedy kvalitní výchovné působení, mimo lásky a bezpečí je zapotřebí zajistit materiální a sociální podmínky. Podnětné prostředí, které pomáhají utvářet hračky a pomůcky a poskytují dítěti tak dostatek podnětů k jeho hrám. Děti, jak už bylo řečeno, potřebují v každé věkové etapě jiné hračky a pomůcky, které budou přizpůsobené danému věku, a především budou dítě rozvíjet v senzitivním období potřebné schopnosti a dovednosti. Mezi tyto hračky patří pomůcky, se kterými si dítě nejen hraje, ale rozvíjí jeho schopnosti (jemnou a hrubou motoriku, smysly, sebeobsluhu, matematické schopnosti, myšlení, např. třídění, srovnávání, řazení, analýzu a syntézu, koordinaci zraku s pohybem ruky), také se procvičuje soustředění, naslouchání, objevování a pozorování. Pro každou věkovou skupinu jsou kategorie hraček, které se postupně s narůstajícím věkem rozšiřují, obohacují a mění se ve své velikosti a proporcích (Dostál, 1988).

1.7 Vztah hry a hračky

Aby byla hra dobrá, musí k ní mít dítě vhodné a podnětné prostředí, a to jak doma, tak i v prostředí mateřské školy. Prvním z požadavků je definování místa pro hru, kde by se dítě mělo cítit spokojeně. Menší děti si hrají rádi na zemi, na které velmi často mění svoji polohu, často sedí, klečí nebo leží na břiše. V místě, kde si dítě hraje, by měl být kobereček, tak aby dítě nenastydlo. Později se dítě od hry na zemi přesouvá ke stolečku s židlí, která by měla být přizpůsobená věku dítěte, tak aby dítě mohlo klidně tvořit nebo malovat. Prostor, ve kterém si dítě nejčastěji hraje, má být klidné s dostatkem denního světla. Dalším aspektem, který bychom dítěti měli dopřát, je dostatek času ke hře, tak aby nebylo rušeno a nemuselo zbytečně přerušovat započatou hru. V každé rodině by měl být řád a určen čas, kdy si dítě může hrát a nemuselo by být tak rušeno (Mišurcová, 1989). Tak jako je tomu i v mateřské školce, která má denní řád, podle kterého se děti řídí a orientují se v něm a ve kterém se střídají řízené a volné činnosti (Průcha, Kořátková, 2013). Ve volné hře, která by měla dítěti přinášet radost, si dítě samostatně volí formu, prostředky, spoluhráče, materiál, ale především také hračky, se kterými si bude hrát (Opravilová, 2016). U většiny her, které si děti volí, se neobejde bez materiálního předmětu, kterým může být skutečná věc z okolí nebo předmět pro hru speciálně určený a tím je hračka. Hračka je tedy pro hru nezbytně důležitá, protože hra s dobrou hračkou rozvíjí u dítěte fantazii a tvořivé myšlení, přispívá k tělesnému rozvoji a připravuje dítě na společenský život mezi ostatními lidmi a svými vrstevníky. Ke hře bychom dítěti měli poskytovat takové hračky, které ho rozvíjejí a jsou přiměřené jeho věku (Mišurcová, 1989).

Hračka je v životě dítěte důležitá a dospělí by na její důležitost v životě dítěte neměli zapomínat, a to nejen v předškolním věku, ale i ve školním věku kdy bychom její důležitost také neměli opomíjet. Je také důležitou součástí dětské hry, která je pro dítě nejen zdrojem zábavy, ale také slouží jako hlavní zdroj k poznávání a získávání informací.

2 HRA V ŽIVOTĚ DÍTĚTE

2.1 Charakteristika hry

Hra zaujímá ve světě dítěte důležité místo a má pro jeho vývoj velký význam. „*Hra je základním spouštěčem rozvoje dítěte.*“ (Koťátková, 2005, s. 7). Hra jako taková je starší než lidstvo samo. Je tedy nutné zdůraznit, že hra je v mladším školním období jedna z nepřírozenějších aktivit dítěte (Kasper, Kasperová, 2008). Dítě si v průběhu dne především hraje, a jeho hry se v průběhu jeho života mění. V batolecím věku si začíná viditelně hrát (nápodoba činnosti dospělých, vytváření z různých materiálů a uchopování) a má radost ze svého pohybu, u dítěte po třetím roce života začíná mít hra jiný význam a stává se velmi důležitou pro jeho rozvoj a získávání určitých zkušeností a dovedností (Koťátková, 2008, s. 105).

Podle Piageta, švýcarského psychologa, který ze svých dlouhodobých výzkumů sledování hry u dětí, je přesvědčen o souvislosti mezi hrou a rozvojem myšlení a inteligence u dítěte. Rozlišil období intelektuálního vývoje, které se realizují v určitém charakteru hry. Rozlišoval období (6 měsíců až 2 roky), v tomto období se u dítěte rozvíjí inteligence a myšlení; symbolické (2-7 let) toto období představuje vrchol dětské hry, je zde obsažena obrazná představa (fantazie), používání symbolů (hraček), rozvoj řeči a nápodoba. Dítě v tomto období alespoň vzdáleně napodobuje prožívanou či pozorovanou skutečnost. A jako poslední období v této teorii je období konkrétních logických operací 7-11 let (Koťátková, 2005, s. 14)

V souvislosti s hrou bylo napsáno mnohé a je to neustále probírané téma předškolního vzdělávání a i pojem „hra“ se stal v dnešní době běžně užívaným termínem. Hru není jednoduché přesně definovat, zabývá se tím spousta odborníků z různých oblastí, a tak definicí existuje spousta a nejsou zcela jednoznačné. Mazal definuje hru jako: „*Činnost provázející člověka od počátku jeho života až do jeho konce. Je to reálná aktivita, která má určité charakteristiky a po celý náš život je hra tou kategorií, kterou měníme nejen sebe, ale i své okolí významněji, než si mnohokrát uvědomujeme.*“ (Mazal, 2000, s. 7).

Pedagogický slovník přináší definici hry, kde: „*Hra je forma činnosti, která se liší od práce i od učení. Člověk se hrou zabývá po celý život, avšak v předškolním věku má*

specifické postavení – je vůdčím typem činnosti. Hra má řadu aspektů: aspekt poznávací, procvičovací, emocionální, pohybový, motivační, tvořivostní, fantazijní, sociální, rekreační, diagnostický, terapeutický aj.“

2.2 Význam hry

Hra má pro děti nezastupitelnou roli a je považována za jednu z nepostradatelných činností, kterou bychom měli u dítěte podporovat. Dítě si celý den svého pobytu ve školce, ale i doma především hraje, proto považujeme hru v předškolním období za hlavní a nepostradatelnou činnost a vysoce ji hodnotíme (Opravilová, 2016). Hlavním cílem Fröbela je pracovat, tedy výchova prostřednictvím práce a do práce. Dítě by si mělo hrát od raného věku a mělo by mu přinášet především radost (Brehony, 2013).

Mluvíme-li o hře v předškolním věku, je zřejmou a nezpochybnitelnou součástí. Hry u batolat a mladších předškoláků jsou učiteli a rodiči podporovány, ale u starších předškoláků může být hodnocena jako zbytečná a dospělými nerespektovaná. Hře by však měla a je přikládána velká důležitost i v RVP PV, a to jak volné hře dětí, tak řízené hře nabízené dospělým obsahující nějaký vzdělávací cíl (Kořátková, 2008, s. 146). Samo dítě zpočátku neví, že si hraje, ale chce získávat a poznávat svět okolo sebe a jednat samostatně. Hra dítěti přináší radost a potěšení (Opravilová, 2016). Hrou se dítě učí snadnou a přirozenou cestou řešit problémy, obohacuje a rozvíjí jeho vnímání, fantazii, myšlení, řeč, tělesný ale i emocionální vývoj (Suchánková, 2014). Při hře dítě relaxuje, může mít pro dítě i terapeutický účinek, prostřednictvím hry dítě navazuje kontakt s dospělými, ale i s jinými dětmi. Hra je pro něj přípravou na život, kdy si zkouší různé reálné modelové situace a hru v určité roli (Kořátková, 2005). Při hře můžeme zjistit i spoustu informací o dítěti jako je například jeho stupeň rozvoje, ale také nedostatky dítěte (Opravilová, 2004).

Dřívější teorie nedocenily význam hry, ale pro dítě je velmi významná jak z hlediska jeho kontaktu s fyzickým a sociálním prostředím, tak i utváření jeho osobnosti (Opravilová, 2004).

2.3 Charakteristika základních znaků hry

Každá herní činnost, kterou dítě provozuje, má určité základní znaky, které pro nás mohou být pozorovacími vodítky, díky kterým můžeme zjistit, jestli si dítě skutečně hraje nebo můžeme přes ně reflektovat, zpětně nahlížet na proces hry, kterou jsme s dětmi záměrně navodili, a přes znaky si uvědomovat, jestli byla hra pro děti skutečně hrou. Významné znaky, které se ve hře projevují:

– Spontánnost

Hra je pro jedince dobrovolná, spontánní činnost, do které se jedinec svobodně zapojuje (Opravilová, Gebhartová, 2003). Spontánnost ve hře je zřejmá v přirozeném, aktivním chování v bezprostřední a různorodé improvizaci. Dítě dává ke hře i celému jejímu průběhu podněty, jsou viditelně vidět jeho vnitřní zdroje, stanovuje si konkrétní cíle a záměry, sděluje a vysvětluje svoje popudy ke hře a svůj motivační kontext (Koťátková, 2005). Dítě si tedy hraje převážně tak, jak samo chce, kdy a s čím chce. Právě spontánnost, pocit volnosti a dobrovolnosti, s nimiž dítě ke hře přistupuje, jsou charakteristickým znakem hry (Opravilová, Gebhartová, 2003).

– Zaujetí

Má povětšinou podobu hlubokého soustředění na činnost, kdy děti přestává vnímat své okolí a odmítá přijímat podněty, které jsou mu určeny a s jeho hrou nesouvisí. Dítě dokáže svou hru bránit, nechce ji opustit, vyslovuje svůj nesouhlas a nespokojenost (Koťátková, 2005).

– Radost

Ve tvářích dětí jednoznačně poznáme, že je pro ně hra radostná (Koťátková, 2005). Dítě si hraje, protože mu hra přináší radost, potěšení a zábavu, není však samoučelná, ale její cíl je obsažen v samostatné činnosti (Opravilová, 2016). Tento cíl, který je obsažen v činnosti samé, úsilí a pozornosti, kterou dítě hře věnuje, ve zkušenostech, které při hře získává. Hra je tedy nejcennější svým průběhem, nikoli výsledkem (Opravilová, Gebhartová, 2003).

– **Tvořivost**

Nové a originální upravování a konstruování skutečností z okolního světa a jejich nové kombinování. Můžeme mít různorodou podobu od výrazových prostředků orientujících se na tělesnou a pohybovou tvořivost, přes vytváření kontextů k příběhům a vytváření rekvizit (Kořátková, 2005).

– **Fantazie**

Hra je založena na fantazii, ale přesto zůstává spjata s realitou. Není zcela vymyšlená, ale je odrazem skutečných zážitků a známých prvků, které si dítě pomocí fantazie spojuje a dotváří (Opravilová, 2016). Fantazie se ve hře dětí objevuje ve 3 letech. Pomáhá dětem překlenout omezení jejich dětských možností, dovoluje zapojení a obohacení jejich představ a zkušeností (Kořátková, 2005).

– **Opakování**

Je to jeden z dominantních znaků hry. Děti se rády vracejí ke hře, zvláště pokud je to jejich oblíbená hra. Je spokojené, pokud se znova může nacházet v situaci, kterou již prozkoumalo, vracet se do konstrukce nebo příběhu, kde se již lépe orientuje. Schopnost vracet se nám dovoluje znovu si prožít zážitky, které chceme a které potřebujeme (Kořátková, 2005).

– **Přijetí role**

Hra nám napomáhá navozovat sociální kontakt jak s dospělými, ale i s vrstevníky, vede ke spolupráci, modeluje reálné sociální situace a přispívá k utváření rolí (Opravilová, Gebhartová, 2003). Přijetí role znamená velký přelom v jeho hře, kdy se dostává do další podoby, která se odvíjí od sebe, ale i od druhých. Jde o prozkoumávání jednání druhých, vyjadřování základních vlastností jejich života a povolání. Dítě si vybírá a podle svého zájmu přetváří určitou situaci, ve které si zvolí svoji roli, přijímá způsoby jejího chování, které od něho očekává okolí (Kořátková, 2005).

2.4 Rozvoj dětské hry dle věku

V mateřských školách se můžeme setkat a jsou zde vytvářeny třídy, v nichž jsou si děti věkově blízké (třídy věkově homogenní), a pak jsou zde třídy s dětmi věkově vzdálenějšími (třídy věkově heterogenní). Bez ohledu na to, jak jsou děti ve třídách uspořádány, by mělo být vzdělávání přizpůsobeno individuálním potřebám a možnostem dětí (Průcha, Kořátková, 2013). Stejně jako ostatní psychické funkce i hra dítěte podléhá určitým vývojovým zákonitostem. Díky těmto zákonitostem se dětská hra liší ve svém obsahu, formě, trvání i sociálním zaměření (Opravilová, 2016).

Vývoj hry, ale i počiny a jednání dětí, souvisí velmi úzce s vývojovou psychologií. Jedná se o vývoj celé osobnosti, které se v jednotlivých životních obdobích mění (Vágnerová, 2000). Hra podléhá ve vývoji, jak už bylo řečeno, určitým zákonitostem, podle kterých se jako ostatní psychické funkce vyvíjí. Znalost daných stadií nám pomáhá k sledování a rozboru dětské hry. Pokud hru dobře sledujeme, může nám poměrně přesně ukázat stupeň rozvoje dítěte. Jsme-li ke hře dítěte dostatečně vnímaví, prozradí nám, jaká je pozornost dítěte, do jaké míry se dovede soustředit, jak dovede samostatně využívat vlastní zkušenosti (Opravilová, Gebhartová, 2003).

První rok života, který je nepřesně označován jako kojenecký věk, protože většina dětí není kojena do jednoho roku. Tento věk se vyznačuje rychlým vývojem jednotlivých kompetencí a úroveň dětské osobnosti dosáhne základního osamostatnění (Vágnerová, 2000). V tomto období si děti hrají a zacházejí s předměty, co mají ve svém dosahu, různě s nimi manipulují a experimentují, tak aby zjistily jejich smyslově dostupné vlastnosti a kvality. Pozvolna zkouší napodobovat a hravě předstírat nejrůznější činnosti dospělých, kteří se pohybují v jeho okolí (Opravilová, 2016). Dalším stadiem ve hře je batolecí období, které zahrnuje dobu od 1 roku do 3 let života dítěte. V tomto období u dítěte dochází k výraznému rozvoji jeho osobnosti, stává se samostatnějším a více aktivním i s rozšířením do širšího světa (Vágnerová, 2000). V tomto věku tedy převažuje činnost předmětná, která se projevuje jako manipulace a experimentace, která přechází do herní činnosti napodobování a herní představivosti, která se vyznačuje hrou námětovou a situační. Dítě při experimentaci zkoumá především vnější a smyslově dostupné vlastnosti předmětu např. staví na sebe kostky, vkládá duté tvary a formy do sebe. Dítě si povětšinou

hraje samo nebo si vyžádá přítomnost dospělého. Se svými vrstevníky si dítě v tomto věku ještě hrát nedovede, hrají si proto spíše vedle sebe a navzájem se napodobují (Opravilová, Gebhartová, 2003).

Předškolní věk, který trvá od 3 přibližně do 6 let, jehož konec není dán pouze fyzickým věkem, ale především sociálním a nástupem do školy. Charakteristickým znakem činností tohoto věku je postupné uvolňování od rodiny a rozvoj aktivit, která přestává být samoúčelná (Vágnerová, 2000). Hra dosahuje vrcholových kvalit, protože dítě již nabylo dostatečně informací a má rozmanité dovednosti a jeho pohybová koordinace je pro samotné dítě velice uspokojivá. Dokáže se více, než v předchozích etapách na hru soustředit a překonávat různé techniky. Hra má i v tomto věku pro děti veliký význam a je pro ni velice typické vyhledávání souhry s ostatními dětmi (Kotátková, 2008). Na konci období dítě zvládne složité náměty a dramatizaci her, kdy dokáže ve skupině sehrát náročnou sociální roli v náročném dějovém kontextu (Opravilová, 2016).

2.5 Dělení a druhy her

Hra tvoří jednu z nejstarších forem lidské činnosti. Jejím účelem z hlediska dítěte je radost a potěšení. Při hře není primární potřebou dítěte naučit se něco nového. Hra je předpokládána za hlavní činnost dítěte a je také účinným a nesčetněkrát generacemi prověřeným pomocníkem ve výchově a vzdělávání (Opravilová, Gebhartová, 2003). Pedagogové se snaží zájem dítěte o hru využít, tak že různé druhy herních činností podporují a některým hrám stanovují konkrétní výchovné a vzdělávací cíle, způsob činností a postup (Opravilová, 2016). Jednotlivé druhy her můžeme dělit podle různých hledisek, kterých existuje opravdu mnoho (Suchánková, 2014).

Jak už bylo řečeno, existuje spousta dělení her, dělení podle Opravilové mi přišlo nejznámější a nejlepší, dělí hru na:

- Podle schopností, které rozvíjí (pohybové, intelektuálové, smyslové, speciální)
- Podle počtu hráčů, kteří se účastní (individuální, skupinové, párové)
- Podle pohlaví (dívčí, chlapecké)
- Podle místa, kde probíhají (interiérové, exteriérové)
- Podle věku (hry kojenců, batolat, předškoláků)

- Podle typů činností (napodobivé, fiktivní, dramatizující, konstruktivní)
- Podle ročních období, lokální a tradiční zvyklosti

Suchánková (2014) dělí hry:

- Hry spontánní
- Hry navozené
- Hry vedené

Dělení hry dle Mišurcové (1989):

- S využitím hraček, pomůcek

Pro většinu her a aktivit dětí potřebujeme nějaký hmotný předmět, ať už se jedná o hračku, nebo pomůcku pro hru speciálně určenou, působí pozitivně na fantazii a tělesný vývoj dítěte.

- Bez využití hraček a pomůcek

2.5.1 Dělení her

Hra je velice rozmanitá činnost a má mnoho podob, její dělení udává například i Opravilová (2004).

- **Manipulační hry** – při této hře se zachází s určitým předmětem. Např. trhání, uchopování, mačkání
- **Funkční hry** – náplní této hry je procvičování a rozvíjení vlastního těla a senzomotorických funkcí.
- **Konstruktivní hry** – při nichž dítě z určitého materiálu dělá nový výtvar. Patří sem skládání, modelování, kreslení, vystřihování, navlékání.
- **Úlohové hry** – dítě při ní dělá daný úkol, ne pouze jednotlivé činnosti, ale celý její soubor.
- **Pohybové a hudebně – pohybové hry** – dítě provádí složité lokomoční pohyby

- **Receptivní hry** – je to za využití receptivních podnětů, které na dítě působí a vyvolávají v něm různé představy a citovou odezvu. Např. sledování, naslouchání, prohlížení.
- Skupinové hry s pravidly – jsou řízené jasně danými pravidly. Mají za hlavní cíl vést děti k sebekontrolě a uvědomělé kázni
- **Didaktické hry** – tyto hry jsou zaměřeny na určitý cíl, který je předem stanovený a má za úkol rozvíjet vědomosti, duševní schopnosti dítěte, poznávací procesy. Je to cílevědomě řízená hra, která je řízená za účelem učení pedagogem.

Hra je jednou z důležitých aktivit předškolního věku, vlastně nás provází celým životem od dítěte přes dospělého po staří, kdy se druh a typ hry mění. Pojem hra neodmyslitelně patří k dítěti předškolního věku. I když se o ní hodně diskutuje a není jí přikládán takový důraz a pozornost, jaký by si hra a hračka zaslouhovala. Podle mě je to hlavní, nejvýznamnější, a především nejpřirozenější forma činnosti raného období vývoje jedince. Hračku člověk potřebuje ve všech vývojových stádiích života, ale nejdůležitější je v předškolním věku, kde plní určité funkce. Každá hračka je jiná a slouží dítěti v jeho hře jiným způsobem na rodičích a pedagozích je, aby podle určitých kritérií vybírali ty nejlepší a nekvalitnější hračky pro vývoj a všestranný rozvoj dítěte. Proto se touto problematikou zabývám i ve výzkumné části.

3 VÝZKUMNÁ ČÁST

3.1 Výzkumný problém

Výzkumu jsem se chtěla věnovat, abych zjistila, zda si děti předškolního věku hrají s hračkami a jaké hračky si nejčastěji vybírají. Hlavním problémem výzkumu, kterým jsem se chtěla zabývat, je podle jakých kritérií rodiče vybírají hračky a zda posuzují při výběru a nákupu funkčnost hračky.

3.2 Cíle výzkumu

Cílem průzkumu je zjistit, zda si děti předškolního věku hrají s hračkami a jaké hračky při své hře nejčastěji využívají a podle jakých kritérií vybírají rodiče hračku pro své dítě a jestli pohlíží na funkce hraček nebo nikoliv

3.3 Výzkumné otázky

1. Využívají při hře děti hračku a jakou hračku si ke své hře nejčastěji volí?
2. Podle jakých kritérií vybírají a kde nejčastěji rodiče nakupují hračky?
3. Dbají rodiče při svém výběru na funkčnost hračky nebo dávají přednost výběru dítěte?

3.4 Metody výzkumu

Ve výzkumu jsem využila metodu dotazníkového šetření. Pro splnění daného cíle výzkumné části byl vytvořen dotazník, který byl sestaven kombinací více druhů otázek – otevřené, uzavřené, polouzavřené otázky a specifické typy otázek (škálové otázky, matice). Dotazník obsahoval 16 otázek a byl zcela anonymní. V úvodu dotazníku bylo oslovení respondenta se stručným popisem, za jakým účelem byl dotazník realizován a nechybělo samozřejmě poděkování za vyplnění. Následoval soubor otázek obecných, identifikačních (věk a pohlaví dítěte), dále pak následovaly otázky, které se týkaly zkoumaného problému. U otázek, u kterých nebylo zřejmé, jak je vyplnit, byla v závorce za otázkou vždy uvedena instrukce, jak se má vyplnit. Před rozdáním dotazníků respondentům jsem provedla předvýzkum, kdy jsem vytvořený dotazník rozdala 15 rodičům, kteří měli zhodnotit srozumitelnost a jednoznačnost položených otázek. Na základě zpětné vazby, kterou jsem dostala z předvýzkumu jsem zjistila, že některé otázky

byly nesrozumitelné, nebylo na nich poznat, na co se ptám a byly zde gramatické chyby. Dotazník jsem nejprve tvořila na webovém portálu Google, kde jsem zjistila, že není taková variabilita možností a typů odpovědí, a tak jsem ho i po předvýzkumu vytvořila s portálem Survio. Následně jsem upravila pořadí otázek, kdy jsem otázku č. 7 dala za otázku č. 6, původně jsem otázku č. 7 měla na jiném místě, ale protože tato otázka navazovala na otázku předchozí (č.6), tak to rodičům, kterým jsem dotazník rozdala, přišlo dost nelogické, a hlavně nechtěli listovat a přejíždět tam a zpět. Dále jsem u otázky č. 11, která se týkala internetových stránek a didaktické hračky, dala do závorky vysvětlení, co to je za hračku. Plné a kompletní znění dotazníku je v příloze č. 1.

3.5 Výzkumný soubor

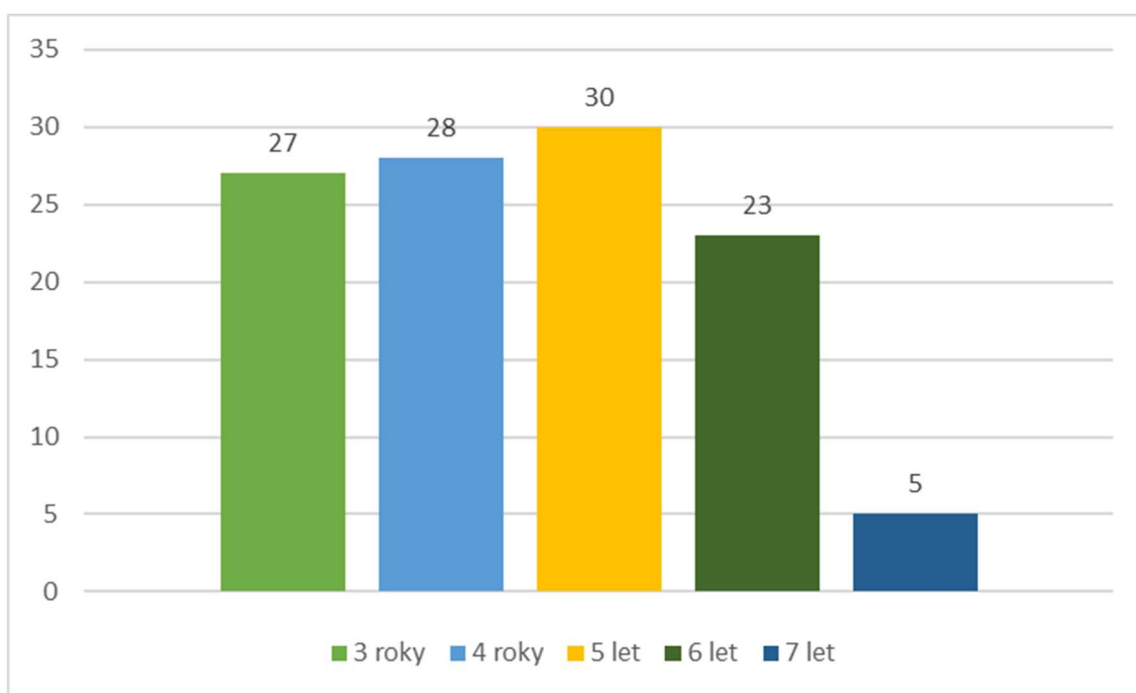
Výzkumným souborem byli rodiče dětí předškolního věku (3-6 let). Jednalo se celkem o 113 rodičů z Humpolecka. Toto území jsem si zvolila z důvodu mého bydliště v Humpolci a následného zájmu o budoucí pracovní pozici v tomto městě a okolí. Konkrétně se jednalo o rodiče, které jsem oslovila na facebookové stránce, kde se sdružují rodiče a lidé z Humpolce, kde jsem sbírala data online formou. Druhou skupinou byli rodiče dětí z vesnické mateřské školy Jirice, kterou jsem si zvolila z důvodu mé praxe v této mateřské škole v předchozím studiu na střední i v bakalářském studiu. Mateřská škola je vzdálená přibližně 3 km od Humpolce, do této mateřské školy jsem došla osobně a rodiče vyplňovali dotazník v papírové formě. Na internet jsem dala odkaz, který jsem dala nejen na facebookovou stránku, ale poslala jsem ho i ředitelce mateřské školy Čejov, která ho nadále rozeslala rodičům. U této formy jsem nevěděla, jaká bude návratnost, protože jsem dala na web pouze odkaz, na který rodiče mohli odpovědět. Touto formou mi odpověď poskytlo celkem 86 rodičů. Dotazníků v papírové formě, které jsem nesla do mateřské školy, bylo celkem 50, jelikož je to dvoutřídní škola, měl tento počet vycházet na všechny děti a jejich rodiče v MŠ. Formou papírových dotazníků se mi z 50 expedovaných vrátilo 27 odpovědí od rodičů. Sběr respondentů byl velice rychlý jak v elektronické, tak v papírové formě.

3.6 Prezentace výsledků výzkumu

Na základě uskutečněno výzkumu přikládám výsledky, které jsou pro přehlednost znázorněny v grafech s příloženým komentářem ke každé otázce. Otázek je celkem 16, následující otázky jsou předkládány ve stejném pořadí, tak jak byly uvedené v dotazníku.

1. Kolik let je Vašemu dítěti?

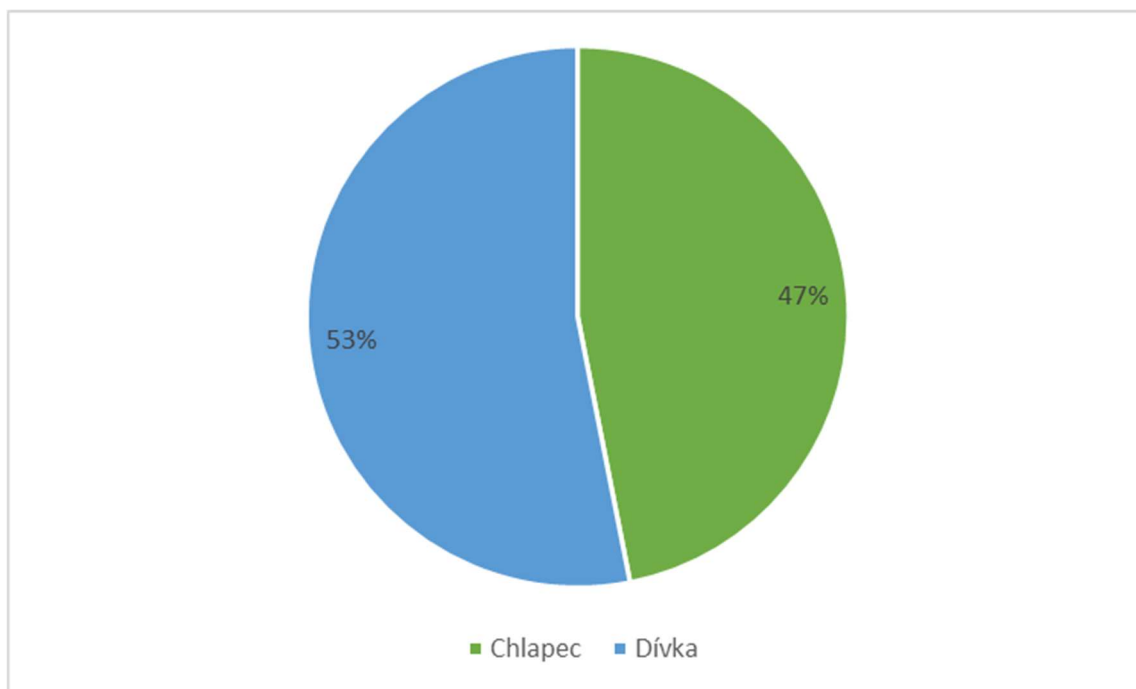
Otázka č. 1 se týkala věku dětí a výsledky na tuto otázku můžeme vidět v grafu č. 1. Kde vidíme, že nejvíce bylo dětí 5letých a to 30 dětí (27 %), nejméně dětí 7letých, kterých je pouze 5 (4 %), zřejmě z důvodu odkladu školní docházky nebo pozdějšího data narození. Další věk dětí, který rodiče udávaly a můžeme to vidět i v grafu, jsou děti 3leté, kterých bylo 27 (24 %); 4leté děti, kterých bylo 28 (25 %) a také děti 6leté, kterých bylo 23 (20 %).

Graf 1 Věk dětí

2. Jaké je pohlaví Vašeho dítěte?

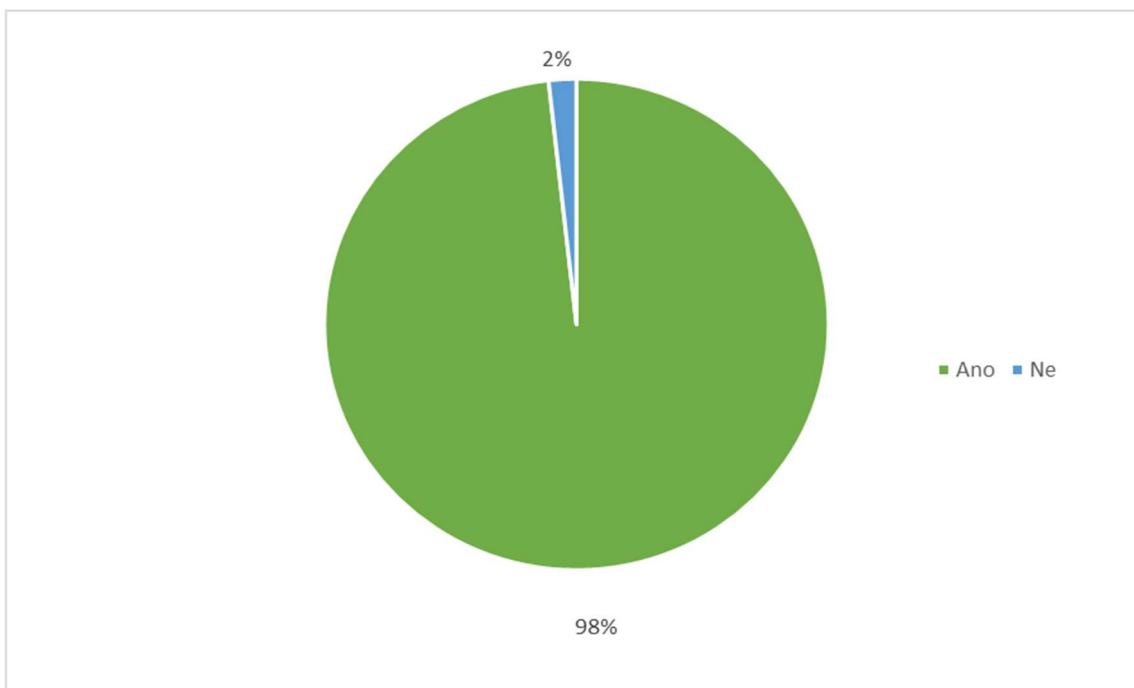
Otázka č. 2 z dotazníkového setření se týkala pohlaví dětí. U této otázky vyšly tyto následující výsledky, které jsou znázorněné v grafu č. 2, kde můžeme vidět, že je 53 chlapců (47 %) a 60 dívek (53 %).

Graf 2 Pohlaví dětí

3. Využívá Vaše dítě pro svou hru hračku?

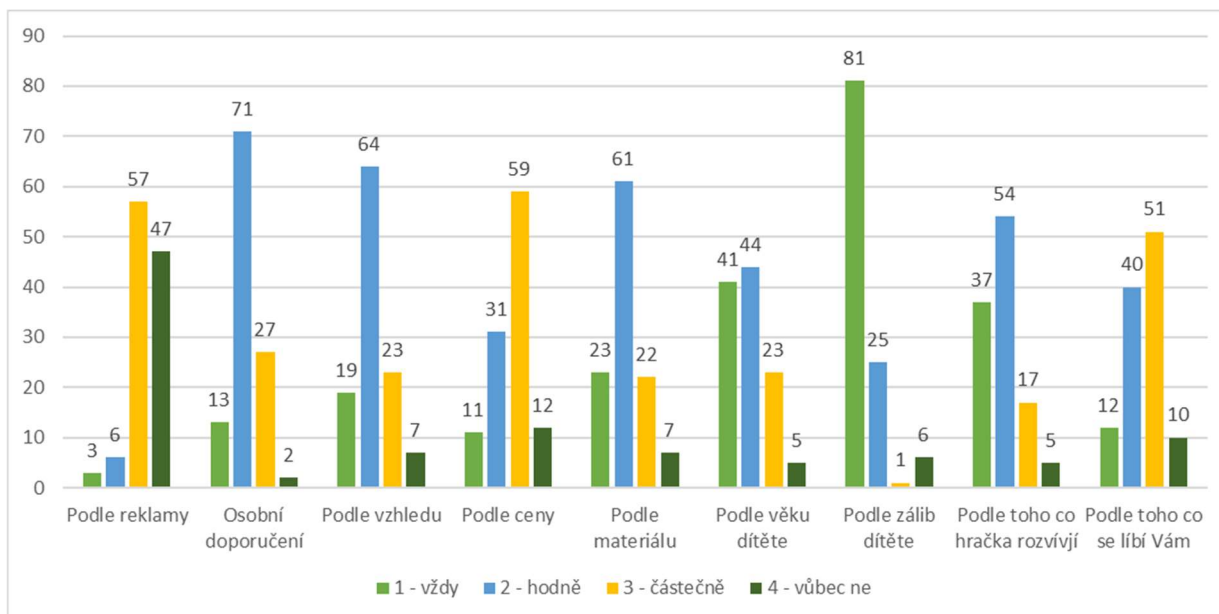
Otázka č. 3 z dotazníku byla stěžejní, ale podle mého předpokladu jsem čekala kladné odpovědi, což se také naplnilo. Když se podíváme na graf č. 3 můžeme vidět, že 98 % rodičů odpovědělo, že jejich děti využívají při své hře hračku. Pouze 2 % rodičů dalo z nabídnuté odpovědi ne, což mě velice překvapilo.

Graf 3 Využití hraček při hře

4. Podle jakých kritérií nejvíce vybíráte hračku pro své dítě?

Otázka č. 4, která se týkala kritérií, podle kterých rodiče vybírají hračky pro své dítě. Na výběr bylo u uvedených možností zvolit variantu od 1 - vždy, 2 - hodně, 3 - částečně, po 4 - vůbec ne. V grafu č. 4 je patrné, že hlavním kritériem, podle kterého rodiče vybírají hračky svým dětem, je záliba dítě, kterou zvolilo 81 rodičů (72 %), na pomyslném druhém místě je věk dítěte, kterou zvolilo 41 rodičů (36 %) a na třetím místě je to, jestli hračka něco rozvíjí, kterou zvolilo 37 rodičů (33 %).

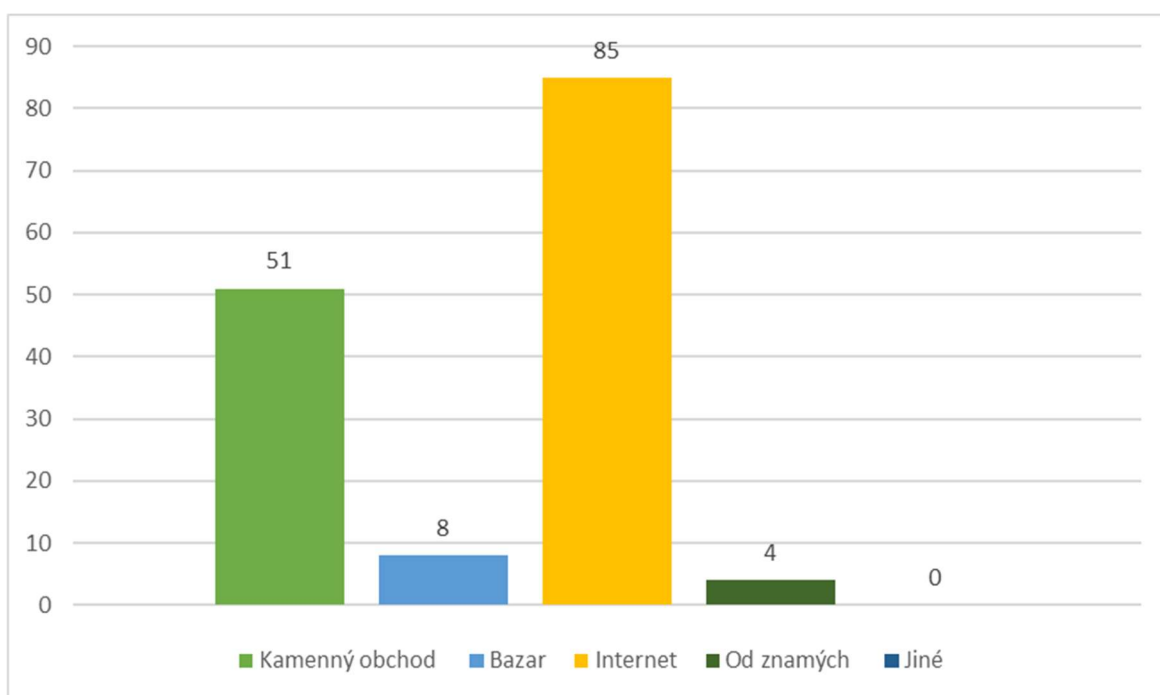
Graf 4 Kritéria výběru hraček

5. S čím si Vaše dítě nejčastěji hraje doma nebo ve školce?

Odpovědi na tuto otázku byly velice různorodé. Podle rodičů si děti nejvíce hrají s hračkou LEGO, byla to také nejčastěji zmiňovaná odpověď u této otázky a bezkonkurenčně vedla jak u chlapců, tak u dívek. Další často opakovanou hračkou byly panenky a příslušenství k nim, dále puzzle, plyšáci, auta, vláčky, traktory, stavebnice nejrůznějších druhů (seva, magnetická), figurky zvířátek, další často zmiňované byly deskové, slovní a společenské hry. Jednou z hraček a zároveň pomůcek, které rodiče uváděli, bylo kreslení, malování a vyrábění a vše s tím spojené. Poslední zmiňovanou skupinou byly hračky námětové, např. na poštu, na obchod, na kadeřnictví, doktory, školu, veterinářství. Zde bych uvedla hračky, které byly zmíněné jednou maximálně dvakrát např. albi tužka, Montessori hračky, míče, kostky, obruče, ... Jednu z odpovědí, kterou bych chtěla zmínit na závěr a která si mi líbila, byla odpověď dvou rodičů, kteří napsali, že jejich děti si hrají nejvíce venku a hračkou jim je vše, co najdou venku nebo okolo baráku (klacek, kýbl, kameny).

6. Kde nejčastěji vybíráte a nakupujete hračky pro svoje děti?

Odpovědi na otázku č. 6, která se týkala, kde rodiče nejčastěji vybírají a nakupují hračky pro svoje děti. Rodiče v této otázce měli na výběr ze čtyř odpovědí (kamenný obchod, internet, bazar a od známých). Z nabídnutých odpovědí měli možnost zvolit více variant. V grafu č. 5 můžeme vidět, že nejvíce rodičů volilo výběr a nákup hraček na internetu 85 rodičů (57 %), kamenné obchody zvolilo 51 rodičů (35 %) a jak můžeme vidět minimální počet rodičů zvolilo nákup na bazaru nebo od známých.

Graf 5 Nejčastější nákup hraček

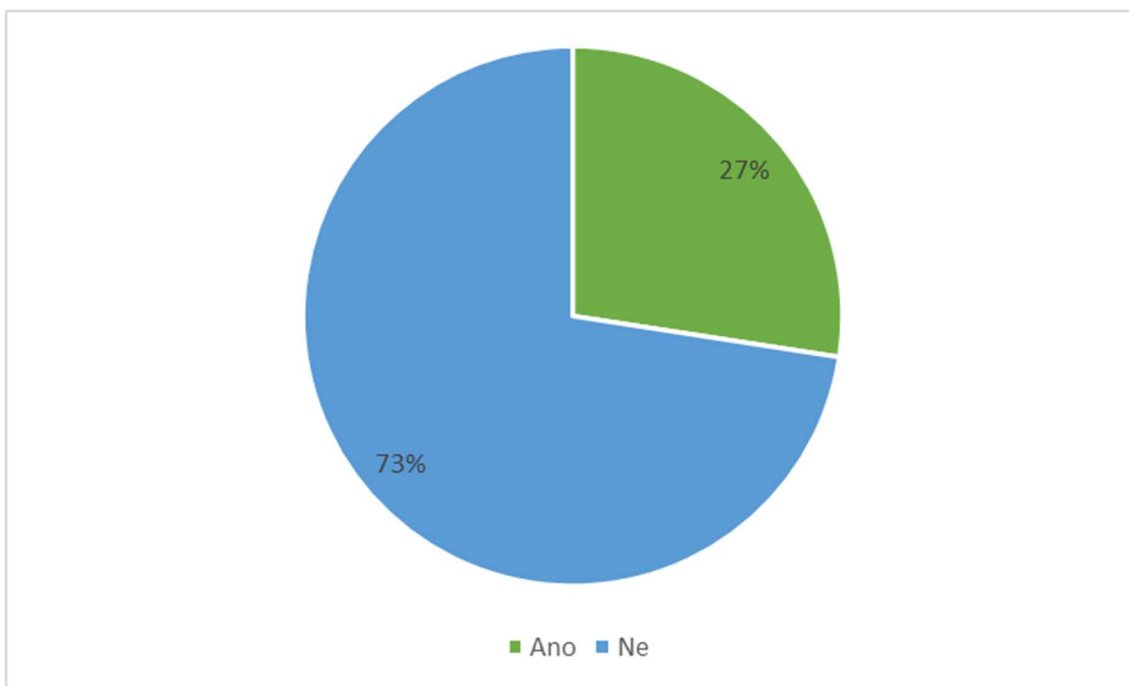
7. Zdůvodněte výhody Vámi vybraného způsobu nákupu hraček, který jste vybrali v předchozí otázce.

Předchozí otázky č. 6 i otázka č. 7 se týkaly nejčastějšího výběru a nákupu hraček, a který z vybraných možností rodiče preferují. V otázce č. 7 jsem chtěla zjistit důvody a výhody, proč si rodiče vybrali daný způsob, který zvolili v otázce č. 6. Jak je patrné už z grafu č. 5, rodiče nejvíce hlasovali pro kamenný obchod nebo internet. Rodiče, kteří preferují internet, uvedli jako výhody delší a klidný čas na výběr a promyšlení jakou hračku koupit;

nemusí běhat po obchodech, vše vyřídí z pohodlí domova; velké množství nabídek určité hračky; lepší cena; recenze ostatních uživatelů dané hračky. Protože jsme malé město, nemají rodiče takovou možnost výběru v kamenných obchodech jako v jiných městech. Posledním důvodem, proč rodiče volili internet jako nejvhodnější způsob nákupu, je nynější situace s covid-19, kdy je internet jediná možnost nákupu hraček, protože kamenné obchody jsou zavřené. Rodiče, kteří v přechozí otázce dali přednost kamennému ochodu, uvedli výhody, porovnání kvality (materiálu, barevnosti, velikosti hraček), ale i funkčnosti hraček, mohou si hračku prohlédnout, popřípadě vyzkoušet. Rodiče také uváděli, že si hračku vyberou v kamenném obchodě, kde si ji pořádně prohlédnou a následně jí koupí na internetu za výhodnější cenu. Bazar, který jsem dala také na výběr, zvolilo 8 rodičů, kteří uváděli jako důvody šetření planety, hračky v dobrém stavu za sníženou cenu.

8. Nakupujete svému dítěti hračky, které jsou typické pro opačné pohlaví?

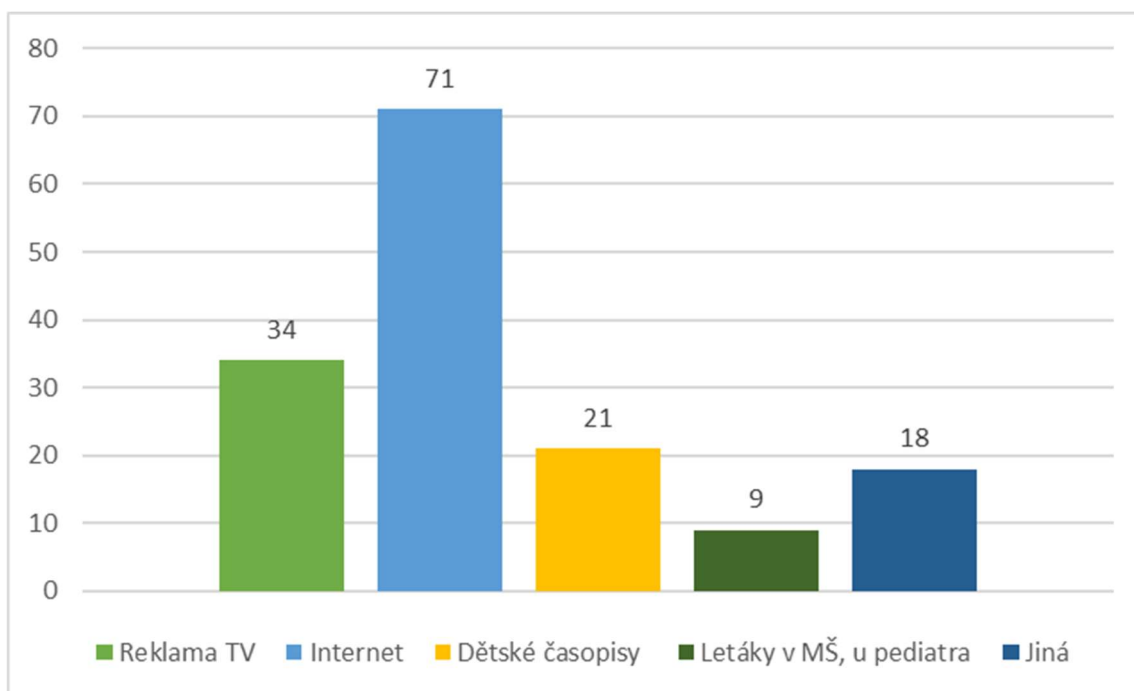
Otázka č. 8 zjišťuje, zda rodiče nakupují svému dítěti hračky, které jsou typické pro opačné pohlaví jako je například panenka pro holčičky nebo auto pro kluka. V grafu č. 6 můžeme vidět, že převahuje odpověď NE, kterou zvolilo 73 % rodičů, a odpověď ANO pouze 27 % rodičů.

Graf 6 Nákup hraček určené pro opačné pohlaví

9. Jaká z forem reklamy na Vás nejvíce působí?

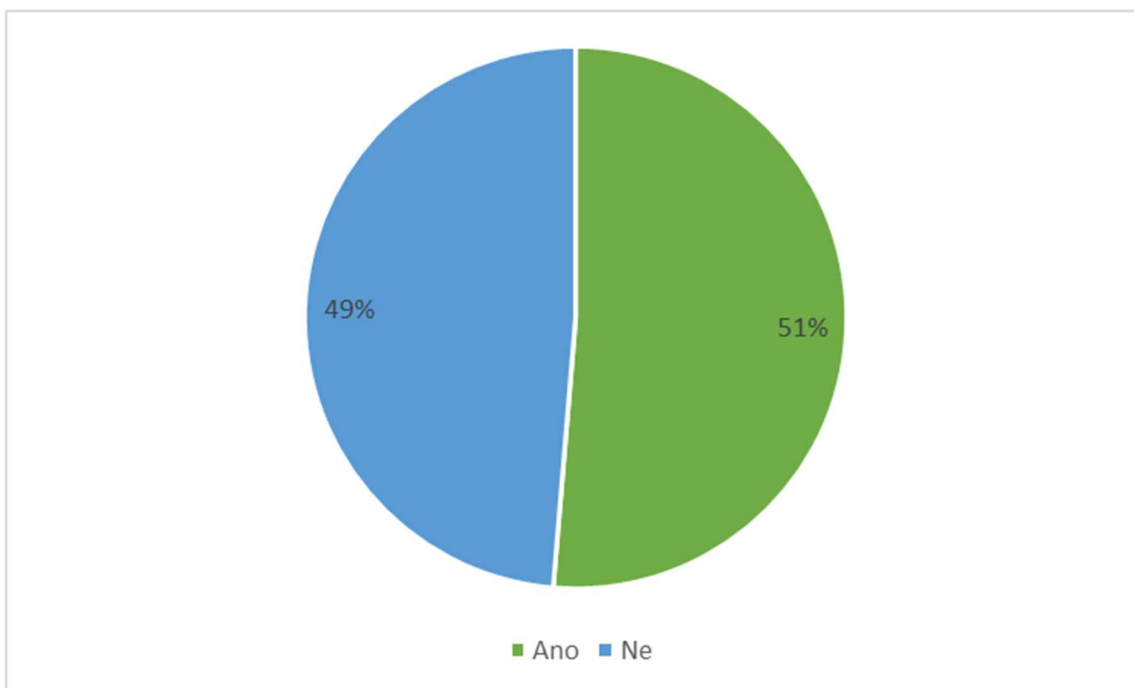
V otázce č. 9 jsem chtěla zjistit, jaká z forem reklamy nejvíce působí na rodiče. Rodiče zde měli na výběr několik variant a z nabídnutých odpovědí mohli volit více možností. Jak můžeme vidět v grafu č. 7, nejvíce na rodiče působí reklama na internetu, kterou zvolilo 71 rodičů (46 %), protože tato z forem reklamy je přítomná na všech internetových stránkách. Další z forem reklamy, která na rodiče působí, je televizní reklama, která má vliv na 34 rodičů (22 %), tato reklama podle mého názoru na rodiče, ale především na děti nejvíce působí v období vánoc. Část rodičů zvolila možnost největší působnosti reklamy v dětských časopisech 21 rodičů (14 %) a v letácích 9 rodičů (6 %). Poslední možností, jak můžeme vidět v grafu, byla odpověď jiné, kterou zvolilo 18 rodičů (12 %), kde uváděli doporučení ostatních rodičů a většina rodičů u této odpovědi dala, že se nezajímají, nedbají na reklamu.

Graf 7 Působení forem reklamy

10. Hraje si Vaše dítě s hračkou, která je typická pro opačné pohlaví?

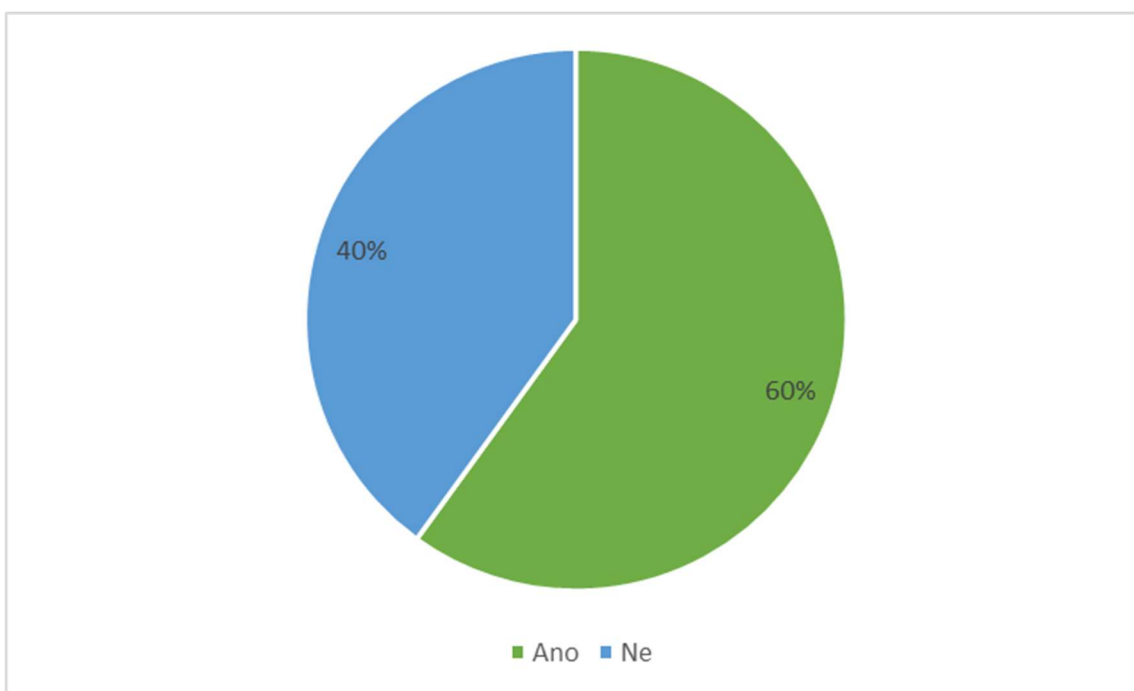
Otázku č. 10 bych ráda spojila a zhodnotila společně s otázkou č. 8, která se týkala nákupu hraček opačného pohlaví a jejíž výsledky jsou zobrazeny v grafu č. 6. Kdybych měla zhodnotit tyto dvě otázky společně, tak většina rodičů 73 % nekupujeme svým dětem hračky určené pro opačné pohlaví, ale když se podíváme na graf č. 8, můžeme vidět, že 51 % rodičů odpovědělo, že si jejich dítě hraje s hračkami určené pro opačné pohlaví. Takže i přesto, že rodiče nekupují hračky opačného pohlaví, děti s nimi přijdou do styku a hrají si s nimi, i když nebyl zde tak markantní rozdíl, protože 49 % uvedlo, že jejich děti si nehrají s hračkami určenými pro opačné pohlaví.

Graf 8 Hra s hračkou určenou pro opačné pohlaví

11. Navštívili jste internetové stránky výrobce didaktické hračky?

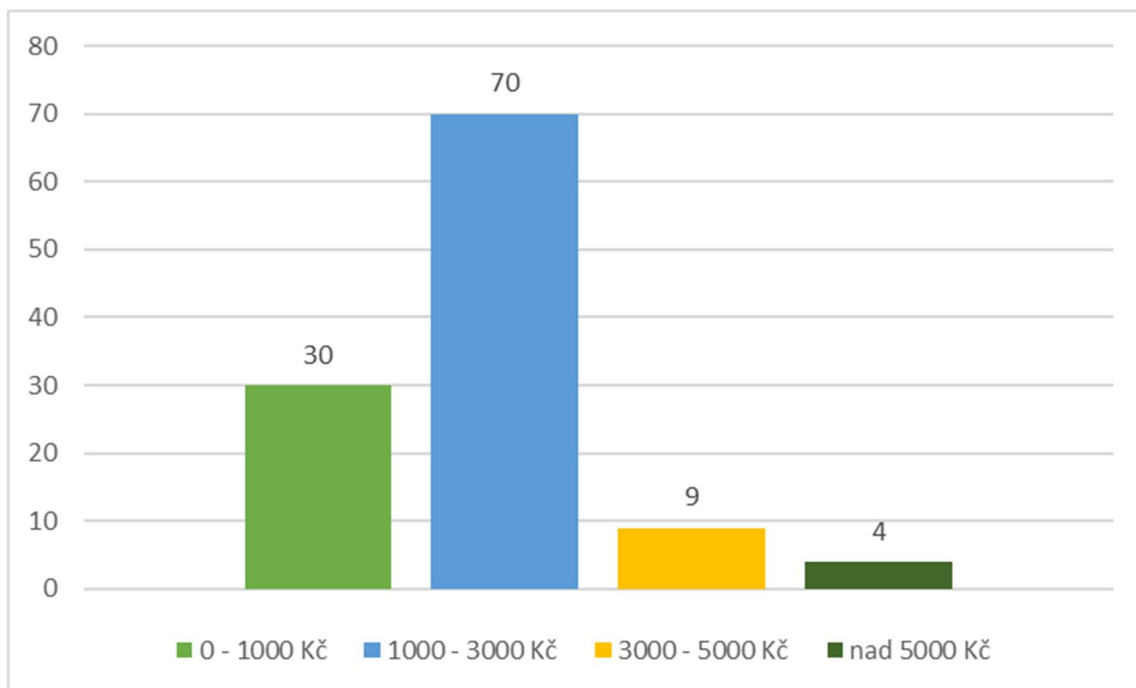
Otázka č. 11 se týkala návštěvnosti internetových stránek výrobce didaktické hračky. Na tuto jedinou otázku odpovědělo pouze 100 z dotazovaných rodičů. A jak můžeme vidět v grafu č. 9, tak 40 % rodičů odpovědělo, že nenavštívilo stránky výrobce didaktické hračky a zbylých 60 % rodičů navštívilo některé z internetových stránek didaktické hračky. Součástí otázky bylo i uvést, jaké internetové stránky navštívili, uvedu zde nejčastěji zmiňované např. Agátin svět, Albi, kouzelné čtení, Domdom, Trihorse, Targe, Quietbook, Chytrá opička, Utukutu, Montessori Hračky, dřevěné hračky.

Graf 9 Návštěva internetových stránek didaktické hračky

12. Kolik jste ochotni zaplatit za hračky svého dítěte za půl roku?

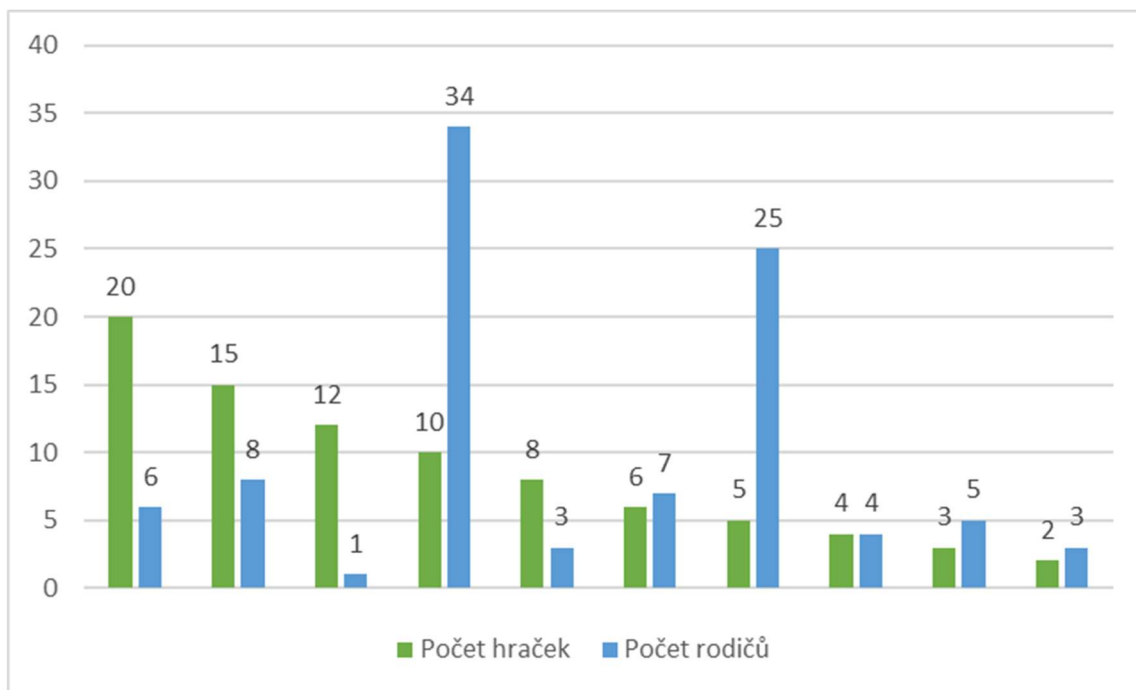
Otázka č. 12 měla zjistit, kolik jsou ochotni rodiče zaplatit za hračky svého dítěte za půl roku. Odpovědi na otázku můžeme vidět v grafu č.10, kde vidíme, že největší část 70 rodičů (62 %) je ochotná za hračky zaplatit částku 1000–3000 Kč. Další část, která představuje 28 rodičů (27 %), je ochotna za hračky svého dítěte za půl roku zaplatit částku 0 – 1000Kč. Pouhých 9 rodičů (8 %) rodičů je ochotna zaplatit 3000–5000 Kč a pouze malá část rodičů (3 %) je ochotna zaplatit hračky nad 5000 Kč.

Graf 10 Ochota rodičů zaplatit za hračky za jeden půl rok

13. Kolik nových hraček koupíte za jeden rok?

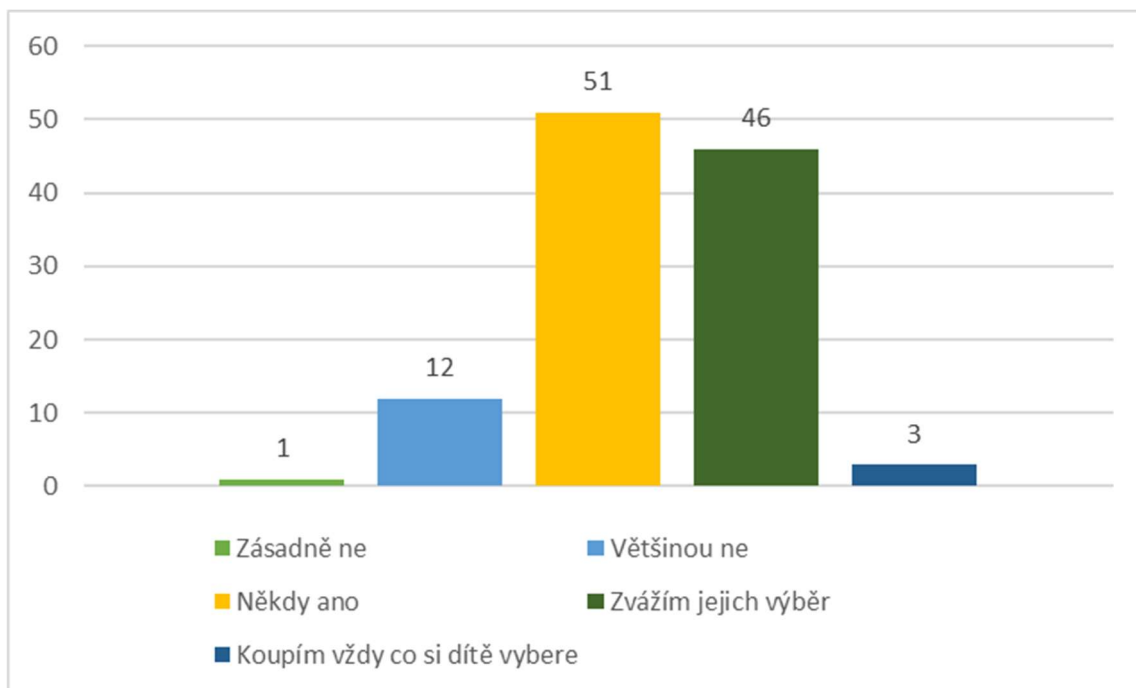
U otázky č. 13 jsem chtěla zjistit, kolik koupí rodiče nových hraček za jeden rok. Otázka se dá spojit s otázkou č. 12, která se zabývala tím, kolik jsou rodiče ochotni utratit za hračky dětí za jeden půl rok a jejíž výsledky jsou vidět v grafu č. 10. Odpovědi u otázky č. 13 byly velice různorodé a jak můžeme vidět v grafu č. 11, nejvíce rodičů, celkem 34 rodičů (30 %), koupí za rok 10 hraček pro své děti. Jak můžeme vidět na druhém místě je, že rodiče koupí 5 hraček za rok, tuto variantu napsalo 25 rodičů (22 %). Největší počet hraček, který rodiče za rok koupí, je 20 hraček, ale tuto koupí uskuteční pouze 6 rodičů (5 %). Optimální počet hraček, který by rodiče měli koupit, mi připadá na rozpětí od 10–15 hraček, protože se to rozloží mezi narozeniny, svátky a vánoce. Tento počet hraček si myslím, že je ideální a děti nebudou ani přehlčeni hračkami, ale ani nebudou strádat. U koupi hraček je důležitá redukce starých hraček.

Graf 11 Počet koupených hraček za půl roku

14. Necháváte děti, aby si při nákupu vybíraly hračky samostatně?

Otázka č. 14 se týká toho, zda rodiče nechávají svoje děti, aby si vybíraly při nákupu hračky samostatně. Rodiče měli na výběr z pěti možností, které společně s výsledky můžeme vidět v grafu č. 12. Kde můžeme vidět, že nejčastější odpovědí bylo Někdy ano, kterou zvolilo 51 rodičů (45 %), dále můžeme vidět, že další nejčastější odpovědí bylo, že rodiče zvaží výběr svých dětí, kterou dalo 46 rodičů (41 %). Myslela jsem si, když jsem tuhle otázku vymýšlela, že nejvíce rodičů zvolí právě tuto možnost. Zbylí rodiče zvolili ostatní odpovědi, kdy u odpovědi většinou ne bylo 12 rodičů (10 %), u zásadně ne pouze 1 % a u odpovědi koupím vždy, co si dítě vybere 3 % rodičů.

Graf 12 Výběr hraček při nákupu

15. Jaké funkce jsou podle Vás u hraček důležité?

Jak už uvádím v úvodu výzkumné části, dotazníky jsem expedovala jak v rámci internetu, tak i papírovou formou, u otázky č. 15 se mi nepodařilo skloubit oba typy dotazníků dohromady do jednoho grafu, a tak předkládám dva grafy, které budou následovat po sobě.

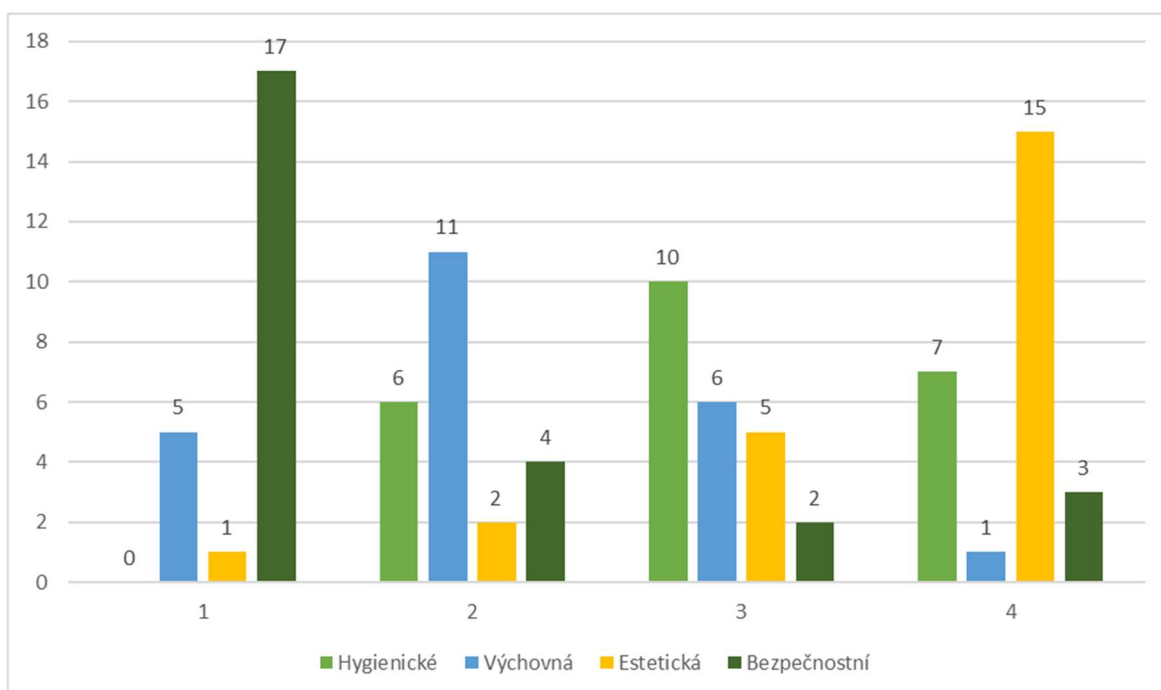
Rodiče v této otázce měli seřadit funkce, které jsou podle nich u hraček důležité. Z funkcí, u kterých měli rodiče volit od 1 – nejvíce po 4 – nejméně, měli řadit tyto funkce hygienickou, výchovnou, estetickou a bezpečnostní.

Podle grafu č. 13, který je ze sebraných odpovědí z internetového portálu Survio.cz, můžeme vidět, že rodiče volili jako funkci, která je pro ně nejdůležitější funkci bezpečnostní, na druhém místě byla funkce výchovná, na třetím funkce hygienická a na posledním čtvrtém místě byla funkce estetická.

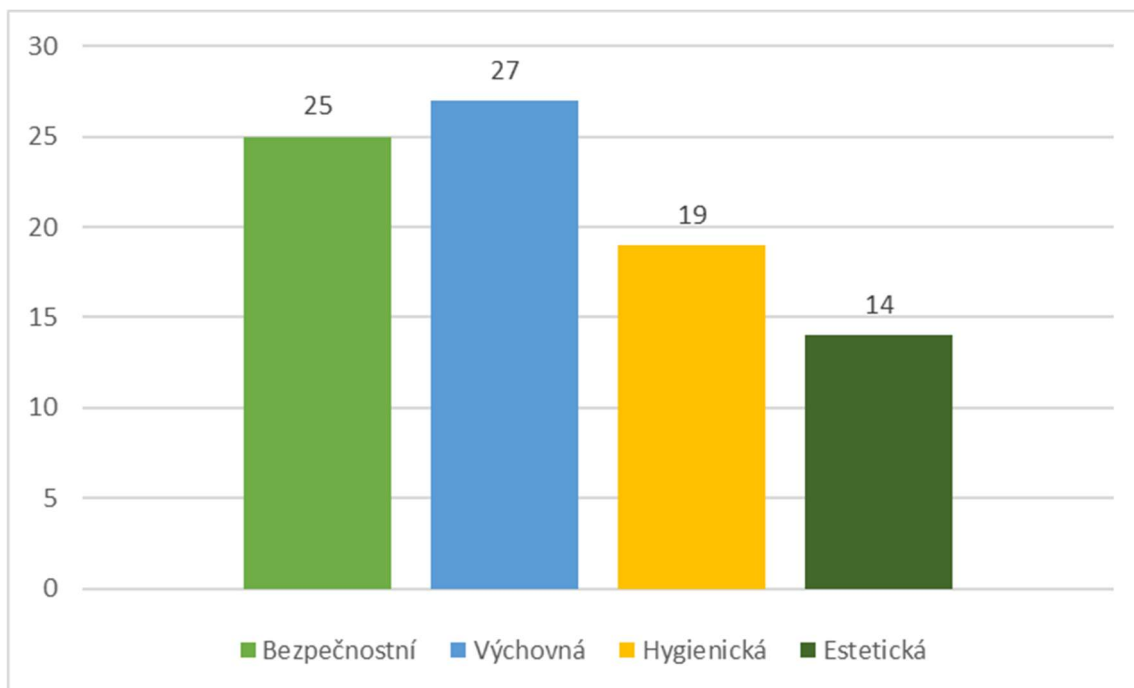
V grafu č. 14, který je z papírové formy dotazníku, můžeme vidět, že tady rodiče nejvíce volili jako nejdůležitější funkci výchovnou, na druhém funkci bezpečnostní, na třetím

místě byla funkce hygienická a na čtvrtém místě a podle rodičů nejméně důležitá funkce je funkce estetická.

Kdybych porovnála tyto dvě formy dotazníku a dala dohromady jejich výsledky, tak v obou případech můžeme vidět, že nejméně rodičům záleží na estetické funkci u hraček i tak se shodují na tom, že hygienická funkce je druhá nejméně důležitá funkce. Když se podíváme na grafy č. 13 a 14, tak funkce výchovná a bezpečnostní se dělí o druhé a první místo ve volbě rodičů podle funkce a důležitosti u hračky. Podle mého názoru je velice důležitá bezpečnostní funkce hračky, která by měla být dodržena i s ohledem na bezpečnostní normy, které jsou právně dané. Důležitost pro mě má však i funkce výchovná, která by u hračky měla být obsažena a neměla by plnit jen funkci estetickou.

Graf 13 Funkce hraček – internet

Graf 14 Funkce hraček – papírové dotazníky

16. Který typ hračky Vám chybí na českém trhu?

Otázka č. 16 byla doplňovací otázka, do které rodiče napsali, jaký typ hračky jim chybí na českém trhu. Většina rodičů odpověděla, že je český trh celkově přehlacený, a to i hračkami a že jim tedy přijde spíše přehlčen, než aby jim tam něco chybělo. Častou odpovědí bylo, že když člověk chce, tak najde pro své dítě, co potřebuje, ale tomu také oponovali odpovědi, kdy rodiče nenašli na českém trhu hračky, které viděli v zahraničních e-shopech. Ne všichni rodiče si však mysleli, že je trh přehlacený, některým chybí hračky didaktické, dřevěné, Montessori pomůcky nebo například hry, které vedou k rozvoji sociálních dovedností dětí. Spousta rodičů podotýkala také problém ve výdrži hračky, kdy rodičům připadá, že se hračky vyrábí spíše na kvantitu než na kvalitu. Proto by i rodiče ocenili, kdyby se hraček vyrábělo méně například, kdyby hračky byly vyráběné více u nás a na trhu by nebylo tolik hraček z dovozu, aby hračky byly ekologicky šetrné k přírodě. Navíc velké části rodičů přijdou hračky předražené, a tak by na českém trhu uvítali příznivější ceny za hračky, pokud by byla kvalita hračky odpovídající a nebyla tak rychle rozbitná, rodiče by byli ochotni si za hračky připlatit.

3.7 Závěrečné vyhodnocení průzkumu a diskuze

Hlavním cílem průzkumu bylo zjistit, zda děti využívají při své hře hračku a jakou hračku děti při své hře nejčastěji využívají, a to i například jestli jsou to hračky, které jsou určeny pro opačné pohlaví. Důležitou součástí také bylo, jak rodiče předškolních dětí pohlížejí na hračku, kde nejčastěji vybírají a kupují hračky pro své děti a jaká kritéria jsou pro ně při výběru nejdůležitější. Jestli rodiče pohlížejí při výběru na funkci hraček, anebo koupí, co si dítě samo vybralo, kolik jsou ochotni vůbec utratit za hračky svých dětí a kolik jich koupí v průběhu jednoho roku. Na závěr jsem uvedla doporučení jako zásobník a inspiraci, která může pomoci rodičům a pedagogům v mateřských školách při výběru správné hračky pro dítě předškolního věku.

V rámci průzkumu jsem si stanovila tři výzkumné otázky, které mi napomohly vyřešit výzkumný problém a dosáhnout výzkumného cíle, který jsem si stanovila v úvodu výzkumné části.

1. Využívají při hře děti hračku a jakou hračku si ke své hře nejčastěji volí?
2. Podle jakých kritérií vybírají a kde nejčastěji rodiče nakupují hračky?
3. Dbají rodiče při svém výběru na funkčnost hračky nebo dávají přednost výběru dítěte?

Na stanovené výzkumné otázky bych následně odpověděla a shrnula tak poznatky a výsledky z průzkumu, které opírám i o tvrzení autorů a poskytuji tak komplexní pohled na celou problematiku

Využívají při hře děti hračku a jakou hračku si ke své hře nejčastěji volí?

První výzkumnou otázkou jsem se chtěla zabývat, protože jsem chtěla zjistit, zda děti využívají při své hře hračku a jakou z hraček využívají při své hře nejčastěji. Už na začátku výzkumu a položením této otázky jsem předpokládala, že děti při své hře v mateřské škole i doma využívají hračky. Tento můj předpoklad se v průzkumu ukázal jako pravdivý, kdy většina rodičů odpověděla, že jejich děti při své hře využívají hračku, překvapilo mě však, že odpověď na tuto otázku nebyla stoprocentní a že se našli rodiče a byli to 2 % rodičů, kteří odpověděli, že jejich dítě nevyužívá při své hře hračku. Jak uvádí

Oprávilová ve svých publikacích, dítě již od raného věku potřebuje ke stimulaci a postupně ke hře určitý typ hraček, který se s narůstajícím věkem proměňuje. Již existuje spousta speciálních hraček, které jsou určené pro raný vývoj inteligence dítěte. Dítě si volí při své volné hře takovou hračku, která ho zaujala a která mu přináší pocit radosti a uspokojení. Koťátková (2014) uvádí, že hra je jedním z nejdůležitějších prvků pro rozvoj dítěte, zaleží však na různých faktorech, a to především na strategii učitelů a rodičů, kteří by měli mít určité poznatky o využívání hry pro všestranný rozvoj dítěte a pozorovat na dítěti změny v jeho vývoji. Mezi oblasti, které hra rozvíjí, řadí řada odborníků především kognitivní, sociálně-emoční a motorickou oblast. Dítě tedy může využívat řadu hraček při volné činnosti, ale dospělí, kteří pocítují zodpovědnost za vývoj svého dítěte se snaží tuto činnost podporovat a regulovat. Proto je důležité využívat didaktické hračky, které jsou v mateřské škole klíčové a pedagogové je využívají ke splnění určitého cíle, plánovaně a promyšleně. Jsou to hračky, kterou jsou vhodné pro všestranný rozvoj dítěte a mají tedy vliv na rozvoj myšlení, spolupráci a interakci s vrstevníky, ale také sebeuplatnění a tvořivost dítěte.

Dítě při své hře může využít nepřeberné množství hraček, které mu rodiče nabízejí a je jen na dítěti, jakou hračku si ke své hře vybere, rodič může regulovat a motivovat jeho výběr, ale vše je pak v podstatě na dítěti, jaká hračka se stane jeho nejoblíbenější. Toho se také týká druhá část výzkumné otázky, s čím si děti nejčastěji hrají. Výsledky na danou otázku zaleží na podnětném prostředí, které je dítěti nabízeno, jestli jsou mu hračky poskytovány, ale především v jakém množství a kvalitě. Psychologové se shodují na tom, že méně hraček je lepší než více, dítě se nemůže hlavně soustředit na tolik hraček, a tak může věnovat pozornost pouze jedné hračce a ostatním nevěnuje vůbec žádnou. Čím méně má dítě hraček, tím hlubší si k nim vybuduje vztah a mnohem více si jich váží.

V České republice, ale i v zahraničí probíhají výzkumy trhu hraček, kde výrobci a distributoři zjišťují, které hračky se nejvíce prodávají. Jednou z hraček, která už dlouhou dobu vítězí na trzích, je hračka od dánské společnosti LEGO, tato hračka byla i nejčastěji zmiňovaná v dotazníkovém šetření u otázky č. 5. Myslím si, že je na špici zejména kvůli nestále se vyvíjející a měnící se podobě této stavebnice, která má nepřeberné množství variant jak pro chlapce i dívky, tak i pro dospělé jedince. Tato hračka nesrovnatelně vedla v odpovědích jak u chlapců, tak u dívek, protože je to hračka, která je určena pro obě

pohlaví, samozřejmě u dalších uvedených hraček není vyloučeno, že by si s nimi nemohlo hrát opačné pohlaví, i když většina e-shopů je tak rozděluje. Hojně zmiňována hračka jsou auta, vlaky, traktory a příslušenství k nim jako jsou stavebnice, dřevěné koleje atd. Tyto hračky jsou hojně zastoupeny ve všech mateřských školách a při volných hrách můžeme vidět, že je často využívají chlapi. U dívek vedli panenky a k nim spojené příslušenství například oblečky, kočárky atd. Do této kategorie patří i panenka Barbie do Mattel, která dosáhla velkého množství prodeje. Další hračky, které z průzkumu vyšly, byly nejrůznější stavebnice, plyšáci, pomůcky na puzzle, figurky lidí a zvířátek, ale také deskové a společenské hry. Jako posledních bych zmínila hru v roli, jinak taky známou například jako situační, hra na „jako“ u které děti mohou využívat již zmíněné hračky, ale i další hračky, které jsou určeny podle role, na kterou si dítě hraje. Tato hra se začíná objevovat už kolem třetího roku dítěte a podle Valenty (2008) může být tento nástroj dramatické výchovy vhodný jako výchovná a vyučující technika, při které si děti mohou zkusit většinou spontánně zažít určitou roli nebo projevit své problémy v určité oblasti a tato metoda může přispět k analýze chování. A tak si děti rády zkouší a hrají například doktora, prodavačku, maminku, na poštu, veterináře, kadeřnici atd. Rodiče v dotazníkovém šetření uváděli spíše hračky, které jsou používané v interiéru, jen občas se objevila hračka jako míč nebo obruč, ale to zcela výjimečně. Myslím si, že takové hračky uváděli, protože dotazník byl rozdán v zimním období a také v době covid-19, kdy lidé moc nemají možnost, pokud nemají zahradu trávit čas venku a provozovat tak různé aktivity.

Jsem ráda, že děti si „umí“ hrát a že většina dětí využívá pro svou hru hračku a nacházejí tak ve hře s hračkami radost a potěšení, ale že je jim hra i zdrojem poznání a informací. Na pedagogických pracovnících a rodičích je, aby poskytovali dítěti podnětné prostředí s kvalitními hračkami a toho se právě týká druhá výzkumná otázka.

Podle jakých kritérií vybírají a kde nejčastěji rodiče nakupují hračky?

Druhá výzkumná otázka se zabývá kritériem pro výběr hraček a součástí otázky je i zjistit, kde nejčastěji rodiče vybírají a následně nakupují hračky pro své děti. Touto otázkou jsem se chtěla zabývat, protože jsem chtěla zjistit, podle jakých a jestli vůbec rodiče pohlížejí na kritéria při výběru hračky. V současné době již existuje mnoho pravidel, které

stanovují, jaké parametry by měla hračka splňovat, tedy aby byla především bezpečná, ale aby také splňovala funkci všestranného rozvoje dítěte. Pro hračky, které jsou u nás uváděné na trh, platí přísná legislativní bezpečnost, která je neustále zdokonalována a zpřísňována. O kontrolu bezpečnosti hraček se u nás stará především Ministerstvo průmyslu a ochodu ČR, ČOI. U hraček, které dítěti dáváme, je důležité, aby splňovaly daná kritéria. Jak uvádí Opravilová (2004), kritéria byla už mnohokrát nastavena odborníky. Mezi tato kritéria patří věk dítěte, využití fantazie, srozumitelnost, škála herních možností, velikost, skladba aktuálního herního souboru, vhodný materiál, tvar a barva, pevnost a trvanlivost, konstrukce a mechanika, bezpečnost hračky a cena hračky. Hračky mají pro děti velký význam, proto by lidé, kteří vybírají hračku pro nějaké dítě, měli pohlížet na daná kritéria pečlivě zvažovat výběr hračky, protože dítě skrze ni vnímá svět a provází ho celým jeho životem a z velké části se bezpochyby podílí na jeho vývoji. Podle mého názoru by hračka dítěti měla přinášet radost a zábavu, ale měla by být také didaktická, ale především vidím jako jedno z nejdůležitějších kritérií při výběru hračky bezpečnost. Pedagogové a rodiče by měli tedy pečlivě vybírat hračku tak, aby splňovala daná kritéria. Jak můžeme vidět v grafu č. 4, v průzkumu vyšlo, že rodiče při výběru hraček preferují záliby dítěte. Soukupová (2015) konstatuje, že bychom hračky měli nakupovat s rozmyslem, protože záliby dětí se mohou neustále měnit. Proto bychom se měli podívat na místo, kde má dítě hračky a zjistit, co dítě potřebuje nebo po čem dlouhodobě touží. Zamýšlet se nad tím, zda dítě stará hračka pouze neomrzela, a proto vyžaduje jinou, anebo zda si s hračkou, kterou má doma neumí, hrát nebo je pro něj málo zábavná. Na to také můžeme navázat dalším z kritérií, které rodiče vybrali jako druhé nejčastější, a to je věk dětí. Existuje spousta dělení her, ale i hraček, mezi jedno s těchto dělení patří i dělení dle věku, kde se rodiče a pedagogové mohou dočíst, jaká hračka je pro dítě vhodná a co u dítěte je v tomto věku záhodno rozvíjet a podporovat v souladu se senzitivním obdobím. Nejčastější dělení, které v literatuře uvádí spousta autorů, a to je dělení podle věku dítěte, a to na hračky kojenců, batolat, předškolního věku, mladšího školního věku, staršího školního věku a hry dospělých. Takhle se podle mě hračky dělí už dávno a můžeme to vidět ve spoustách, literaturách do těchto jednotlivých věkových stadií patří i příslušné hračky. Většina e-shopů také kategorizuje hračky podle tohoto kritéria a rodiče a pedagogové mají tak usnadněný výběr a vědí, co je pro daný věk vhodné. Poslední kritérium, které mělo jako třetí nejvíce bodů, bylo, jestli hračka něco

rozvíjí, u toho kritéria musíme pohlížet i na kritérium předchozí, pokud hračka něco rozvíjí, musíme zjistit co a zároveň jestli je to vhodné pro daný věk, pro který hračku vybíráme. Rodiče, jak uvádí i Soukupová (2015), dávají přednost hračkách z Číny, kdy téměř 98 % hraček v obchodech je právě z této oblasti. Cena těchto hraček je podstatně nižší než cena ostatních hraček, které jsou vyrobené v EU. Tyto hračky nesplňují přísná kritéria, která by hračka měla mít a jsou většinou vyrobeny z levného a nekvalitního materiálu a plní spíše funkci estetickou než výchovnou a bezpečnostní. Proto je dobré nehledět jen na cenu hračky, ale především na její kvalitu, kterou nám můžou označovat speciální značky nebo také označení „správná hračka“ a spousty dalších, které nám mohou napomoci k výběru a následné koupi. A toho se týká druhá polovina otázky, která se zabývá tím, kde rodiče vybírají a nakupují hračky pro své dítě. Většina z dotazovaných rodičů odpověděla, že na internetu a to celkem 57 % rodičů. Já osobně také věci nakupuji přes internet, protože nemusím nikam chodit, je to tedy pohodlnější způsob nákupu, myslím si, že proto volila většina rodičů tuto variantu dále také proto, že hračky jsou zde za lepší cenu než v kamenném obchodě, rodiče mají více času na výběr a na internetu je spousta recenzí na položky, které budou nakupovat, a tak si mohou v pohodlí domova vybrat kvalitní hračku. I v této situaci spojené s covid-19 se přesouvá veškerý obchod, a to i ten s hračkami, na internet, protože je to jediný způsob nákupu. Další skupinou lidí jsou rodiče a těch je celkem 35 %, kteří rádi vybírají a nakupují hračky v kamenných obchodech. Zde je velkou výhodou, že se na hračky mohou podívat, „osahat“ si je a zjistit tak kvalitu materiálu, ze kterého je daná hračka vyrobená a popřípadě si třeba hračku vyzkoušet. Nemusí také čekat na dodání hračky a hračku si hned vyzvednout, pokud je to však větší hračkářství s velkým množstvím výběru, proto si myslím, že i rodiče v dotazníkovém šetření volili internet, protože tu nemáme na výběr takových možností nákupu hraček v kamenných obchodech jako například ve větších městech. Spousta rodičů také volí variantu, že si hračku vybere v kamenném obchodě a pak si ji za přijatelnější cenu koupí v internetovém obchodě, kde jsou za jednu hračku různé cenové relace, které e-shopy nabízejí a rodiče si tak mohou vybrat tu nejlepší cenu. V tomto ohledu je nejvíce rodičů přibližně 62 % ochotno utratit za hračky za jeden půl rok přibližně v cenové relaci od 1000–3000 Kč. To je podle mě adekvátní cena k nakoupení dostatečného množství hraček. Největší počet rodičů přibližně 30 rodičů koupí svému dítěti za rok 10 hraček, já si myslím, že to je takové optimální číslo, když se tyto dárky

rozloží do celého roku. A tak dítě nebude mít přemíru hraček a ztrácet o ně zájem a bude si jich vážit a rádo si s nimi hrát, ale tento počet není ani nedostačující, aby dítě strádalo a nedostávalo se mu dostatečně podnětné prostředí, které potřebuje. Je důležité, aby při nákupu byli rozvážní a pohlíželi na kritéria pro výběr hračky a z dotazovaných rodičů mám pocit, že jim záleží na tom, jaké hračky kupují a co to jejich dítěti přináší.

Myslím si, že dva způsoby nákupu, které jsem uváděla, a to na internetu a v kamenných obchodech, má své pro a proti a je jen na rodičích, aby si vybrali právě ten, který jim bude nejvíce vyhovovat, je však důležité, aby při výběru hračky pohlíželi na funkce hračky a toho se dotýká třetí a zároveň poslední výzkumná otázka.

Dbají rodiče při svém výběru na funkčnost hračky nebo dávají přednost výběru dítěte?

Následující otázku jsem si zvolila, protože jsem chtěla zjistit, jestli rodiče dbají na funkci hraček a rozvažují, co koupí, anebo dávají přednost výběru dítěte. Nejdříve si musíme připomenout funkce, které by hračka měla splňovat, psycholog Dublinský uvádí, že je u hraček uznávaná funkce estetická, která je pro dítě důležitá, a tak by hračka měla být tvarově i barevně hezky ztvárněná a měla by se přibližovat k reálnému vzoru. Další z funkcí, kterou uvádí, je funkce sociální, která pomůže dítěti vytvořit si vztah ke hračce, a především také k osobě, která dítěti hračku darovala, dále je zde funkce bezpečnosti, kterou by podle přísných nařízení měla splňovat každá hračka, která vstoupí na český trh. Poslední z funkcí je funkce výchovná, protože by hračka měla být nejen zábavná, ale ty správné a kvalitní hračky by měly rozvíjet smysly a dítě vzdělávat.

Tato otázka pro mě byla těžší na vyhodnocení, protože jsem v dotazníkovém šetření nedokázala skloubit papírovou a online formu, kterou jsem při rozesílání dotazníků využila. Každopádně pro rodiče jsou nejdůležitější funkce výchovná a bezpečnostní, která se dělila o první a druhé místo, do pozadí se dostává funkce hygienická a na posledním místě je funkce estetická, kterou rodiče posunuli na čtvrté místo. Takže z toho vyplývá, že rodiče vybírají hračky, tak aby splňovaly funkci bezpečnostní a výchovnou, ale už tak nehledí na to, jak hračka vypadá. Myslím si, že to není tak úplně pravda, protože rodiče

kupují především to, co se jim líbí, nevím, jestli na prvním místě, ale určitě to zhodnotí a má to určitou váhu v jejich výběru. Jsem ráda, že na prvním a druhém místě se umístila právě bezpečnostní a výchovná funkce, která je u hračky důležitá a též pro dítě v jeho vývojových etapách života. Každá hračka má v životě dítěte určitou funkci, záleží pak hlavně na tom, jak ji rodiče či pedagogové využijí. Druhá polovina otázky se týká toho, zda rodiče pohlížejí na tyto funkce nebo koupí dítěti to, na co si ukáže, co si samo vybere. Z průzkumu, ve kterém měli rodiče na výběr z několika možností, vybrali rodiče nejvíce a to 45 % rodičů, že někdy koupí dítěti to, co si samo vybere, zhruba 41 % rodičů odpovědělo, že zvaží výběr dítěte a co se mi líbilo, že pouhá 3 % rodičů koupí vždy, co si dítě vybere. U nákupu hraček by rodiče měli pohlížet jak na funkce, které by měla hračka splňovat, ale také na výběr dítěte, zde by nemělo převažovat jedno z řešení, ale měly by se navzájem prolínat. Rodiče by v první řadě měli kupovat hračky, které jsou přizpůsobené věku jejich dětí, tak aby nebyla moc složitá nebo naopak moc jednoduchá, u toho by měli brát ohled na to, co je zájmem dítěte. Hračka by se také měla dítěti líbit a zaujmout, proto by rodiče neměli kupovat jen to, co se líbí jim. Oblíbenost hračky, jak konstatuje Dublinský (1993), může být dána právě tím, jestli si dítě může hračku vybrat samo. Proto bych rodičům doporučila pohlížet na funkce hračky, ale i na to co si dítě vybere a hledat mezi těmito dvěma rovinami schůdnou cestu.

Limity výzkumu

Při realizaci výzkumného šetření, získávání a zpracování dat se mohou objevit limity, které je potřeba si uvědomit a zamyslet se nad nimi, protože by mohly určitým způsobem ovlivnit získaná data, jejich analýzu i interpretaci.

Limity mohou být na straně zvolené výzkumné metodiky. Ke sběru dat bylo zvoleno dotazníkové šetření. Kde by jedním z limitů mohlo být špatné nastavení otázek, a tedy nepochopení ze strany respondentů. U několika otázek jsem měla lépe naformulovat odpovědi nebo přesně stanovit, jak otázku zodpovědět. Například u otázky č. 1, která se týkala věku dětí, jsem nestanovila, že mají udávat pouze celé roky, a tak mi rodiče psali odpovědi i s měsíci, já jsem sebrané odpovědi zhodnotila pouze na celé roky, jak můžeme vidět i v grafu č. 1. Také u této otázky bych stanovila jako limit, který mě brzdil ve vyhodnocování, že jsem nestanovila předem, aby udávali čísla, ale někteří rodiče to psali

i slovy, a to pro mě bylo velice zdlouhavé u hodnocení. U otázky č. 12, kde jsem se rodičů ptala, kolik jsou ochotni zaplatit za hračky svého dítěte za půl roku, u této otázky měli rodiče na výběr ze čtyř možností a výsledky z této otázky můžeme vidět v grafu č. 10. Několik rodičů mi u této otázky napsalo poznámku podle toho, jakého půl roku. Když bylo to bylo například v půl roce, kde jsou vánoce nebo svátek či narozeniny dítěte, bylo by to možná o trochu více. Takže bych se příště pokusila otázku lépe specifikovat, ale myslím si, že ani tak to na validitě nic nemění a otázka je i tak plnohodnotná pro daný průzkum. S tím souvisel i limit v otázce č. 13, která se ptala na to, kolik nových hraček koupí za jeden rok, do příště bych uvažovala o sjednocení časů v otázce. Protože to byla doplňovací otázka, přibližně 10 rodičů mi psalo poznámku, že dětem koupí několik velkých hraček a pak pár drobností a že dítěti nekupují jenom hračky, ale i pomůcky, oblečení, boty a další věci z jiných odvětví.

Jako další limity, které jsou vnímány, jsou na straně výzkumného souboru, tedy rodičů. Kdy mohou zasahovat specifické rysy osobnosti například porozumění obsahu a ochota rodičů spolupracovat a vyplnit dotazník, které mohou dosti ovlivnit průzkum a následně jeho vyhodnocení. Další limit můžeme vidět i ve vnějších vlivech a nepříznivé situaci spojené s covid-19. Jako poslední z limitů se nám může jevit počet účastníků výzkumu. Validita a specifika výsledků průzkumu by se mohly v případě většího výzkumného souboru lišit, anebo kdyby bylo dotazníkové šetření expedováno v mateřských školách ve větším městě.

3.8 Doporučení pro rodiče a pedagogy v MŠ

V rámci dotazníkového šetření byla otázka, podle jakých kritérií rodiče vybírají hračky pro svoje děti, ve které bylo v nabídce, jestli vybírají hračky podle toho, jestli hračky něco rozvíjí, tato možnost bylo u rodičů volena jako třetí nejčastější odpověď, výsledky z této odpovědi můžeme vidět v grafu č. 4. Na to navazuje i otázka č. 15, a to jaké funkce jsou podle rodičů u hraček důležité, o první a druhé místo s největším počtem respondentů je funkce bezpečnostní a výchovná, jak můžeme vidět v grafech č. 13 a 14. Poslední otázka, která s tím souvisí, je zda rodiče navštívili internetové stránky výrobce didaktické hračky, většina rodičů 60 % odpověděla, že internetové stránky navštívila, ale už neuváděli jaké,

jak můžeme vidět v grafu č. 9. Proto jsem se rozhodla pro rodiče předškolních dětí uvést některé zdroje, které nabízejí kvalitní, didaktické hračky a pomůcky.

Při rozeslání dotazníků, který jsem umístila na facebookové skupině Humpolec, se mi ozval jednatel firmy, kterého zaujal můj dotazník. Po schůzce a prohlídnutí nabídky sortimentu, který jejich webové stránky nabízí, jsme se dohodli na spolupráci a ráda bych zde uvedla zmíněné webové stránky dané firmy. Kromě zmíněného kontaktu bych ráda rodičům nabídla i další webové stránky, které nabízejí didaktické hračky.

3.8.1 Nabídka webových stránek nabízející didaktické hračky

- **STEJKR, spol. s r.o.** je velkoobchodní společnost, která byla založena v roce 1997 a na český trh dodává velký sortiment potřeb, který je schopna zajistit ze všech dále zmíněných oblastí. Sortiment je především z oblastí kanceláře, velká škála nejrůznějších papírů, školní a výtvarné potřeby, drogistické zboží, obalový materiál atd. Společnost STEJKR, spol. s r.o., provozuje i internetový obchod [skolkyaskoly.cz](https://www.stejkr.cz/), který zajišťuje širokou nabídku didaktických hraček a pomůcek z domácího i zahraničního trhu, které pedagogům, ale i rodičům pomohou s dětmi se zábavnou formou učit a rozvíjet. Tyto informace a podrobná nabídka jsou dostupné na odkazech <https://www.stejkr.cz/> a <https://stejkr2.ordis.cz/>.
- **FIT-EDU** je česká rodinná firma, která chce dětem poskytnout správnou hračku, která jim pomůže pro jejich optimální rozvoj. Zabývají se didaktickými hrami a pomůckami, které napomáhají k rozvoji pohybových schopností a tomuto záměru už se věnují od roku 1998. FIT-EDU dodává do českých škol odolné a zábavné výukové pomůcky, které jsou navrženy ke kolektivnímu využívání ve školách s ohledem na požadavky pedagogů. Nejdůležitější kritéria, která jsou u nich u výrobků nejdůležitější, je hrací hodnota, kvalita a bezpečí, ale také design. Nabídka je určena především pro děti předškolního věku od 3 do 6 let a mladšího školního věku od 6 do 11 let. A jak sami uvádí na webových stránkách, jejich didaktické pomůcky, hry a vybavení pro tělesnou výchovu a sport můžeme nalézt ve většině školských zařízení v České republice. Tento internetový obchod má velice hezké webové stránky, kde je možné najít všechny informace a jsou dostupné na webovém odkazu <https://www.spravnahracka.cz/>.

- **NOE s.r.o.** funguje od roku 1993 a od roku 1998 je to firma zcela rodinná. Firma vznikla úspěchem v soutěži začínajících podnikatelských nápadů, kdy spolujitelka a návrhářka firmy Martina Beckertová vytvořila právě tento záměr na založení firmy pro výrobu textilních hraček na základě kolekce, kterou připravila pro svou diplomovou práci. Začátky firmy byly velice těžké, hlavně v hledání cílové skupiny, která by nakupovala jejich výrobky. NOE s.r.o. nabízí řadu maňásků pro dramatizaci pohádek, pohádkové kostýmy a čepice, kapsáře atd. kromě dramatické výchovy nabízí i výrobky, které přispívají k rozvoji dopravní výchovy např. sada vestiček. Firma je také velice známá filmovými maňásky, kdy v roce 1995 je na veletrhu hraček objevila Dagmar Patrasová a vybrala si danou firmu pro výrobu kosa Oskara a Klárky, žížaly Jülie. Další filmoví maňásci, které jako už předešlé zmíněné znají všechny děti v ČR např. skřítek František a Fanyinka, klaun Kostkáček, medvídek Kuky a jeho kamarádi, lichožrouta Hihlíka. Firma celkem desetkrát získala hlavně díky estetické kvalitě a pedagogické způsobilosti hraček titul „správná hračka“, dvakrát získala titul „hračka roku a od roku 2014 jejich hračky nosí značku Regionální produkt Haná. Tento e-shop mě velice zaujal a jsem ráda, že jsem na něj narazila a mohu ho doporučit rodičům, kteří se na něj mohou podívat a zjistit si podrobné informace o hračkách na odkaze <https://www.noe.cz/>.
- **Agátin svět** je e-shop v ČR, který nabízí pouze kvalitní hračky, které odpovídají českým i evropským normám a mnohdy i dalšími certifikáty, od roku 2007 se začal specializovat a na kreativní a didaktické hračky pro děti. Hračky, které jsou dostupné na tomto e-shopu, jsou dovážené ze zahraničí a jsou to hračky, které získávají nějaká ocenění např. ocenění „správná hračka, cenu Grand Prix veletrhu For Toys a také je pravidelně hodnoceno rodiči jako Dobrá hračka. Nabízí pestrou nabídku knih, didaktických a společenských, her, stavebnic, výtvarných a kreativních hraček, dřevěných a interaktivních hraček, školní batohy atd. Jsou také distributorem značek ze zahraničí jako například magnetické stavebnice SmartMax a GeoSmart z Belgie, dřevěné magnetické stavebnice TEGU, pro nejmenší textilní hračky Mom's Care z Polska nebo dřevěné hračky HABA z Německa a Matador dřevěné stavebnice z Rakouska. Webová stránka e-shopu je esteticky hezky upravená a je lákavá jak pro rodiče, tak i děti. Hned na začátku je „Agátin hledáček“, kam rodiče zadají údaje (pohlaví, věk, typ hračky a cenové rozpětí) a tento hledáček jim najde hračku podle jimi

zadaných kritérií. Tyto informace, a i generátor hraček se dají najít na odkazu <https://www.agatinsvet.cz/>.

- **Albi**, který byl založen před více než 20 lety Antonínem Kokešem, nabízí spousty produktů od dárkových a zábavných produktů po hry nejrůznějšího typu. Nabízí hry pro všechny věkové kategorie a typy zájmů. Nabízí spousty vzdělávacích her, kvízových her, ale co mě velice zaujalo a vidím v tom velký didaktický potenciál, který by se dal ve školce využít, je kouzelné čtení. Kouzelné čtení je od Albi unikátní vzdělávací koncept, u kterého se děti zábavnou a poutavou formou dozví spoustu zajímavých informací. V rámci kouzelného čtení byla vytvořena Albi tužka, která umí číst, zpívat nebo přehrávat zvuky, dále byly vytvořeny knížky, které jsou v kompatibilitě s tužkou a jsou rozděleny podle věku a kategorií rozvoje. O této hračce a dané firmě už jsem věděla dávno předtím, nyní jsem se na ni více zaměřila a jsem nadšená z toho, že taková hračka existuje a je vhodná nejen pro děti předškolního věku, ale všechny věkové kategorie. Všechny potřebné informace jsou dostupné na odkazu <https://www.kouzelnecteni.cz/>.
- **Chytrá opička** byla založena jednou maminkou, které záleží na kvalitě hraček pro své dítě. Zakládá si na tom, aby hračka plnila funkci z hlediska rozvoje dítěte, ale aby také byla esteticky lákavá a měla kvalitní materiál. Rodiče na tom e-shopu mohou najít celou řadu hraček pro děti, jak pro zábavu, tak i didaktické hračky, které budou bezpečné a navíc estetické. Hračky a pomůcky jsou děleny do různých kategorií např. podle věku (od kojence do 9 let), podle typu hraček (didaktické hračky, kreativní hračky odrážedla, vozítka, chodítka, puzzle, kostky, stavebnice, magnetické hračky atd.), potřeby pro děti, vybavení do dětského pokoje a dětská kosmetika. K většině hračkám, které jsou na e-shopu, je recenze a k některým je přidáno i video a reálné fotky, které přidává majitelka e-shopu. Jsou zde nabízené hračky z přeprdeje, ale i hračky které jsou přímo od Chytré opičky. Všechny tyto informace a další informace lze najít na odkazu <https://www.chytraopicka.cz/>.
- **Hračky vzdělávačky** je e-shop s velkou nabídkou, her, hraček, kreativních setů a stavebnic s důrazem na kvalitní zpracování a vzdělávací potenciál nabízených produktů. E-shop má vizi, že dobře vybraná hračka či hra dopomáhá rozvoji dítěte, ale i rodičů a pedagogů. Nabídka se neustále vyvíjí a nabízí, jak už bylo řečeno didaktické hračky, kvalitně zpracované hry a hračky ze dřeva, stavebnice, puzzle,

skládačky a nejrůznější kreativní sady. E-shop nabízí nejrůznější filtrování zboží, které je rodičům přehledným způsobem nabízené u každé hry a hračky, tak aby věděli, co hračka rozvíjí a pro jakou věkovou hranici je vhodná. Informace o hračkách jsou podávány na základě informací od výrobce dané hry nebo hračky, ale především jsou doplněny o osobní zkušenosti prodejců. Všechny informace a nabídka daných hraček je dostupná na <https://www.hrackyvzdelavacky.cz/>.

- **Pygmalino, s. r. o.**, je firma, který byla založena v roce 1999, která je distributorem zahraničních her a hraček na český a slovenský trh. Nabízejí především společenské, didaktické hry, které jsou určené pro děti předškolního a školního věku. V současné době jsou distributory několika skvělých hraček od značek Granda, a dalších evropských výrobců hraček např. Quercetti®; Llorens®; Androni Giocatolli®; Amos®. Hry a hračky, které nabízejí, získaly řadu ocenění jako správná hračka, hračka roku nebo také nejlepší novinka roku. Jsou také vydavatelem vlastních deskových her, které jsou vydávány přímo pod značkou Pygmalino® a napomáhají rodičům při zvládnání logopedických poruch u dětí a jsou také doporučovány i klinickými logopedy sdruženými v Asociaci klinických logopedů České republiky. E-shop také nabízí hračky, které jsou vhodné pro děti již od 1 roku a jsou zaměřené na rozvoj dětské motoriky a logického myšlení. Informace o e-shopu a o hračkách, které nabízejí, jsou dostupné na odkaze <https://www.pygmalino.cz/>.

3.8.2 Nabídka institucí a veletrhů zabývajících se výběrem správné hračky

V České republice existuje nepřehledné množství e-shopů, ze kterých mohou rodiče vybírat hračky pro své děti a je jen na nich vybrat ten nejlepší, který nabídne kvalitní hry a hračky pro jejich děti. Proto v ČR existuje i řada veletrhů a soutěží, kde odborná porota hodnotí přihlášené hračky, které mohou získat nejrůznější ocenění, podle kterých může rodič poznat, že hračka je kvalitní a prověřena odborníky z nejrůznějších odvětví. Na veletrzích, které jsou každoročně pořádány, si rodiče a děti mohou vyzkoušet hračky a hry a podívat se, co je v této oblasti nového a dostat užitečné rady, prostřednictvím poradenství od odborníků, které na většině festivalech a veletrzích probíhají.

- **Správná hračka**, o které mluvím již v teoretické části. Je to společný projekt Sdružení pro hračku a hru, z.s. Asociace hračka Unie výtvarných umělců ČR, z.s. a Asociace předškolní výchovy, z.s., který vznikl roce 1994. Tento projekt má za cíl udělovat označení „Správná hračka“ a podporovat vývoj, výrobu i prodej správných hraček a rozšiřovat je mezi dětské populaci. Hodnocené hračky jsou označené zelenou značkou, která naznačuje rodičům a pedagogům, že hračka má kromě všech předepsaných vlastností estetické a výchovné kvality, které jsou vhodné pro správný rozvoj schopností dítěte. Základním kritériem je posouzení pedagogicko-psychologické způsobilosti hračky, dále kvalita produktu, uživatelský komfort, design. Toto označení tedy napomáhá rodičům i pedagogickým pracovníkům při rozhodování o nákupu hračky.
- **For toy** je veletrh her a hraček, který se koná každoročně v Praze na Letňanech v multifunkčním veletržním areálu (PVA EXPO PRAHA), kde se za rok koná nepřeborné množství veletrhů. Veletrh přináší rodičům nepřeborné množství nových hraček a her, které prezentují přední firmy z daného oboru. Je zde i rozsáhlá řada doprovodného programu a také zde probíhá poradenství. V rámci veletrhu je také udělováno označení „správná hračka“. Rodiče také mohou navštívit **For babies**, což je veletrh potřeb pro děti a kojence, kde jim je nabízena pestrá nabídka dětských kočárků, autosedaček, dětského oblečení a nábytku. Dalším z veletrhů je také **For games**, kde můžou návštěvníci shlédnout pestrou nabídku herního hardwaru, softwaru a novinky z herního světa.
- **Hračkobraní** je prázdninový festival, který se odehrával již patnáctkrát a konal se vždy na zámku v Kamenici nad Lipou, který je vzdálený nedaleko města Humpolec. Nabízí návštěvníkům přehlídku hraček z přírodních materiálů, jejich výrobců a také návrhářů. Součástí je i bohatý doprovodný program, tvůrčí dílny, kde je možnost si vyzkoušet výrobu jednoduchých hraček. Cílem festivalu je propagace českých autorských hraček z přírodních materiálů a v neposlední řadě i propagace hraček s označením správná hračka, které jsou udělovány každoročně v rámci veletrhu For Toys. Také je zde každoročně pořádána řada výstav, jak výrobců hraček, tak právě hraček oceněných značkou Správná hračka, která prezentuje hračky vybrané odborníky a kde rodiče můžou najít inspiraci, co kupovat svým dětem.

- **Pro dítě** je veletrh, který se koná na Brněnském výstavišti a před covid-19 probíhal již 16. ročník, toho kontrastně-prodejnějšího veletrhu v České republice. Mezi vystavovali jsou jak distributoři zahraničních značek, tak i domácí výrobci, kteří představují dětské a kojenecké zboží. Sortiment, který je na veletrhu představován, je velice široký od dětského nábytku, kočárků, autosedaček až po oblečení, zdravou výživu, kosmetiku a nechybějí zde ani hry a hračky pro děti. Součástí veletrhu je samozřejmě aktivní doprovodný program jak pro děti, tak i rodiče, kteří si mohli poslechnout odborné přednášky na zajímavá témata.
- Další příklady veletrhů: Dětská planeta, Rosteme pro život, Mezinárodní veletrh hraček v Norimberku (Spielwarenmesse).

4 ZÁVĚR

Cílem diplomové práce bylo popsat hračku dítěte předškolního věku a zaměřit se na vztah hry a hračky. V práci se zabývám charakteristikou hračky a popisuji vývoj hračky v jednotlivých historických obdobích, klasifikací hraček, která může být různorodá (např. podle funkce, věku, materiálu, původu), dále také kritérii pro výběr hračky, který by měly rodiče zohledňovat při výběru hraček a rozebírám zde jedno z označení, které taky může rodičům napovědět, že daná hračka je kvalitní a vybrána odporníky jako „správná hračka“. V další kapitole se zabývám předškolním vzděláváním a využitím hračky v mateřské škole, kdy pedagogové mohou při své vzdělávací a výchovné práci zařadit didaktickou hračku, rozebírám také její zakotvení ve stěžejním programu předškolního vzdělávání, a tím je RVP PV. Následně se zabývám vztahem hry a hračky, kde popisuji podrobně hru jako prostředek vzdělávání, který má pro děti předškolního věku velký význam, její charakteristiku, rozvoj hry v konkrétních vývojových stádiích. V poslední kapitole se zabývám dělením her, kdy jedním z hledisek, podle kterých můžeme dělit hru, je právě hra s využitím hračky či pomůcky. Hra je nedílnou součástí dětského světa a je velice důležitou a nezastupitelnou činností dítěte, ke které neodmyslitelně patří hračka, díky které se dítě nejen zabaví, ale také se prostřednictvím hračky rozvíjí a získává nové informace.

Ve výzkumné části práce je realizován průzkum, který odpověděl na výzkumné otázky, které byly v rámci práce stanovené. K tomu byla využita metoda dotazníku, který jsem si sama vytvořila a rozesílala k rodičům dětí předškolního věku.

Jako budoucí pedagog mateřské školy jsem nadšená z toho, že děti předškolního věku využívají ke své hře hračku, a zároveň jsem velice ráda, když rodiče pohlíží na hračku svého dítěte a nekoupí něco, co se jim líbí, co je svou estetickou stránkou zaujme, ale že jsou ochotni se o hračky zajímat a vybírat kvalitní hračky pro své děti. Je přínosné pro děti, že rodiče pohlíží na kritéria jako je věk dětí, zájmy dítěte, ale především na to, jestli hračka něco u dítěte rozvíjí, dávají také zřetel na funkce, které hračka má a jsou pro ně nejdůležitější právě funkce výchovná a bezpečnostní.

5 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

BORECKÝ, V., Světy hraček. Praha: ÚV Českého svazu žen MONA, 1982

BREHONY, Kevin J. Play, work and education: situating a Froebelian debate. Staff: Pedagogy magazine. 2013, 65(1), 59-78. ISSN 2340-6577.

DOSTÁL; Antonín, OPRAVILOVÁ, Eva. 1988. Úvod do předškolní pedagogiky,

DUPLINSKÝ, Josef. Dětská hra a psychologie. *Pedagogika: Časopis pro vědy o vzdělání a výchově*. Univerzita Karlova v Praze – Pedagogická fakulta: Státní nakladatelství učebnic, 2001, 51, 433-438. ISSN 2336–2189.

ELMANOVÁ, Olga. *Dítě a hračka*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1964. Rodičům o výchově dětí.

JARRETT, O. S., BULUNUZ, M., JARRETT, R.B. & BULUNUZ, N. (Spring, 2020). Teaching with Toys: Scientific Inquiry through Play. E-journal The American Association for the Child's Right to Play (IPAUSA). <http://www.ipausa.org/>

KASPER, Tomáš a Dana KASPEROVÁ. *Dějiny pedagogiky*. Praha: Grada, 2008. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-2429-4.

KNÁPEK, Zdeněk a Daniel TITĚRA. *Rukověť sběratele hraček: katalog hraček*. Olomouc: Rubico, 2002. Knížka pro každého (Rubico). ISBN 80-85839-74-1.

KOŤÁTKOVÁ, Soňa. *Dítě a mateřská škola*. Praha: Grada, 2008. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1568-1.

KOŤÁTKOVÁ, Soňa. *Hry v mateřské škole v teorii a praxi*. Praha: Grada, 2005. Pedagogika (Grada). ISBN 80-247-0852-3.

KOŤÁTKOVÁ, Soňa. *Dítě a mateřská škola: co by měli rodiče znát, učitelé respektovat a rozvíjet*. 2., rozš. a aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2014. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-4435-3.

MAZAL, Ferdinand. *Pohybové hry a hraní*. Olomouc: Hanex, 2000. Kdo si hraje, nezlobí. ISBN 80-857-8329-0.

MEDKOVÁ, Jaroslava. *Mají si děti s čím hrát? Sanquis* [online]. Praha: Audabiac, o. s., 2003, 27 (str. 54) [cit. 6. března 2006] ISSN: 1212-6535. Dostupné z: <https://www.sanquis.cz/index1.php?linkID=art623>

MELNIKOVÁ-PAPOUŠKOVÁ, Naděžda Filaretovna. *Lidové hračky*. I. vydání. Praha: Orbis, 1948. Malé knížky o velkých věcech.

MIŠURCOVÁ, Věra. a kol. *Hra a hračka v životě dítěte*. Praha: SPN, 1989. ISBN neuvedeno

OPRAVILOVÁ, Eva. *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-5107-8.

OPRAVILOVÁ, Eva. *Předškolní pedagogika*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2004. ISBN 80-7083-786-1.

OPRAVILOVÁ, Eva a Vladimíra GEBHARTOVÁ. *Rok v mateřské škole: učebnice pro pedagogické obory středních, vyšších a vysokých škol*. Praha: Portál, 2003. Kurikulum předškolní výchovy. ISBN 80-7178-847-3.

PECHÁČKOVÁ, Miroslava a Jiří PECHÁČEK. *Svět hraček: Rychnov nad Kněžnou: průvodce muzejními expozicemi*. [Jihlava: Regia, 2012]. ISBN 978-80-87586-04-4.

PIAGET, Jean a Bärbel INHELDER, *Psychologie dítěte*. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0691-0

PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0403-9.

PRŮCHA, Jan a Soňa KOŤÁTKOVÁ. *Předškolní pedagogika: učebnice pro střední a vyšší odborné školy*. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0495-4.

SOUKUPOVÁ, Věra, Irena K. VACKOVÁ a Helena JALOŠEVSKÁ. *Správná hračka pro dítě i pro přírodu*. České Budějovice: Rosa – společnost pro ekologické informace a aktivity, 2015. ISBN 978-80-905119-4-1.

SOUKUPOVÁ, Věra a Dana KŘEŠNIČKOVÁ. *Průvodce ekospotřebitele*. 4., upravené vydání. České Budějovice: Rosa – společnost pro ekologické informace a aktivity, 2015. ISBN 978-80-905119-1-0.

STEIGER, Eva a Ivan STEIGER. *Umění hraček dvou tisíciletí: obrázkový průvodce zlatým věkem historických hraček*. V Praze; a Mnichově: Muzeum hraček, 2013, 304 s.: il. (převážně barev.), portréty; 25 cm. ISBN 978-80-260-5108-4.

SUCHÁNKOVÁ, Eliška. *Hra a její využití v předškolním vzdělávání*. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0698-9.

SVOBODOVÁ, Eva. *Vzdělávání v mateřské škole: školní a třídní vzdělávací program*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-774-9.

ŠPLÍCHAL, Václav, Marie OTAVOVÁ a Miroslava PECHÁČKOVÁ. *Nekonečný svět české hračky*. Pelhřimov: Nová tiskárna, 2014. ISBN 978-80-7415-092-0.

ŠPLÍCHAL, Václav a Marie OTAVOVÁ. *Zlaté ruce*. Letohrad: Golempress, 2007. Zlaté ruce. ISBN 978-80-903883-0-7.

TITĚRA, Daniel. *Hračky: konstrukce a výroba*. Praha: Státní nakladatelství technické literatury, 1963.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Praha: Portál, 2000. ISBN 80-7178-308-0.

VALENTA, Josef. *Metody a techniky dramatické výchovy*. Praha: Grada, 2008. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1865-1.

VALIŠOVÁ, Alena a Hana KASÍKOVÁ. *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada, 2007. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1734-0.

Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání. Praha: Výzkumný pedagogický ústav v Praze, 2018.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).

Webové stránky pro nabídku hraček

STEJKR, spol. s r.o. [online]. Dostupné z: <https://www.stejkr.cz/> [cit. 2021-04-03].

FIT-EDU: Hrajeme si – učíme se [online]. [cit. 2021-04-03]. Dostupné z: <https://www.spravnahracka.cz/>

Noe: Hračky pro radost [online]. [cit. 2021-04-03]. Dostupné z: <https://www.noe.cz/>

Agátin svět [online]. [cit. 2021-04-03]. Dostupné z: <https://www.agatinsvet.cz/>

Chytrá opička: Hrát si a být spolu [online]. [cit. 2021-04-03]. Dostupné z: <https://www.chytraopicka.cz/>

Pygmalino [online]. [cit. 2021-04-03]. Dostupné z: <https://www.pygmalino.cz/>

Hračky vzdělaváčky [online]. [cit. 2021-04-03]. Dostupné z: <https://www.hrackyvzdelavacky.cz/>

Albi: Kouzelné čtení [online]. [cit. 2021-04-03]. Dostupné z: <https://www.kouzelnecteni.cz/>

6 SEZNAM GRAFŮ A PŘÍLOH

GRAF 1 VĚK DĚTÍ

GRAF 2 POHLAVÍ DĚTÍ

GRAF 3 VYUŽITÍ HRAČEK PŘI HŘE

GRAF 4 KRITÉRIA VÝBĚRU HRAČEK

GRAF 5 NEJČASTĚJŠÍ NÁKUP HRAČEK

GRAF 6 NÁKUP HRAČEK URČENÉ PRO OPAČNÉ POHLAVÍ

GRAF 7 PŮSOBENÍ FOREM REKLAMY

GRAF 8 HRA S HRAČKOU URČENOU PRO OPAČNÉ POHLAVÍ

GRAF 9 NÁVŠTĚVA INTERNETOVÝCH STRÁNEK DIDAKTICKÉ HRAČKY

GRAF 10 OCHOTA RODIČŮ ZAPLATIT ZA HRAČKY ZA JEDEN PŮL ROK

GRAF 11 POČET KOUPENÝCH HRAČEK ZA PŮL ROKU

GRAF 12 VÝBĚR HRAČEK PŘI NÁKUPU

GRAF 13 FUNKCE HRAČEK – INTERNET

GRAF 14 FUNKCE HRAČEK – PAPIROVÉ DOTAZNÍKY

Příloha A - Dotazník pro rodiče

Dotazník pro rodiče - Hračka dítěte předškolního věku

Dobrý den,

jsem studentka posledního ročníku magisterského studia na pedagogické fakultě Hradec Králové, oboru Pedagogika předškolního věku se zaměřením na děti se speciálními podmínkami. Jako téma své diplomové práce jsem si vybrala Hračka dítěte předškolního věku. Součástí výzkumu v diplomové práci je i dotazník, který vidíte před sebou, ráda bych Vás touto formou poprosila o jeho vyplnění a pomoc. Předem děkuji za spolupráci Bc. Veronika Městecká

Kolik je Vašemu dítěti?

Jaké je pohlaví Vašeho dítěte?

- Chlapec.
 Dívka.

Využívá Vaše dítě pro svou hru hračku?

- Ano.
 Ne.

Dotazník pro rodiče - Hračka dítěte předškolního věku

Podle jakých kritérií nejvíce vybíráte hračku pro své dítě? (zakroužkujte dle míry vlivu na výběr hračky: 1-
vždy, 2-hodně, 3-částečně, 4-vůbec ne)

	1	2	3	4
Podle reklamy.	☐	☐	☐	☐
Osobní doporučení.	☐	☐	☐	☐
Podle vzhledu.	☐	☐	☐	☐
Podle ceny.	☐	☐	☐	☐
Podle materiálu.	☐	☐	☐	☐
Podle věku dítěte.	☐	☐	☐	☐
Podle zálib dítěte.	☐	☐	☐	☐
Podle toho, co hračka rozvíjí.	☐	☐	☐	☐
Podle toho co se líbí Vám.	☐	☐	☐	☐

S čím si Vaše dítě nejčastěji hraje doma nebo ve školce?

Kde nejčastěji vybíráte a nakupujete hračky pro svoje děti?

Kamenný obchod.

Bazar.

Internet.

Od známých.

Jiná

Zdůvodněte výhody Vámi vybraného způsobu nákupu hraček, které jste vybrali v předchozí otázce.

Kupujete svému dítěti hračky, které jsou typické pro opačné pohlaví?

- Ano.
 Ne.

Jaká z forem reklamy na Vás nejvíce působí?

- Reklama, TV.
 Internet.
 Dětské časopisy.
 Letáky v mateřské škole, u pediatra.
 Jiná.

Hraje si Vaše dítě s hračkou, která je typická pro opačné pohlaví? (například: holčička - auto, chlapec-panenka)

- Ano.
 Ne.

Navštívili jste internetové stránky výrobce didaktické hračky (hračka, která u dětí něco rozvíjí)? Popřípadě jaké?

- Ano.
 Ne.
 Jaké?

Kolik jste ochotni zaplatit za hračky svého dítěte za půl roku?

- 0 - 1000 Kč
 1000 - 3000 Kč
 3000 - 5000 Kč
 nad 5000 Kč

Kolik nových hraček koupíte za jeden rok?

Necháváte děti, aby si při nákupu vybíraly hračky samostatně?

- Zásadně ne.
- Většinou ne.
- Někdy ano.
- Zvážím jejich výběr.
- Koupím vždy co si dítě vybere.

Jaké funkce jsou podle Vás u hraček důležité (seřadte od 1-nejvíce, do 4-nejméně)

Hygienické.

Výchovné.

Estetické.

Bezpečnostní.

Který typ hračky Vám chybí na českém trhu?